

Onderzoek aan Arteveldehogeschool
Communicatie, Media en Design

Nieuws- barometer 2023

Vinger aan de pols rond jongeren (12-26 jaar) en (nep)nieuws

Voorwoord

Beste lezer

We presenteren je graag de tweede editie van de Nieuwsbarometer.

De Nieuwsbarometer is een meetinstrument **dat nieuwsgebruik en nieuwswijsheid van Vlaamse tieners en jongeren** van 12 tot 26 jaar (hierna ‘jongeren’) in kaart brengt. De bedoeling is om elke twee jaar met een geüpdate versie te komen en zo over langere periode het nieuwsgebruik van jongeren weer te geven. Het doel van de Nieuwsbarometer is dan ook een **vinger aan de pols houden rond jongeren en nieuws, met expliciete aandacht voor desinformatie**.

De centrale onderzoekersvragen zijn:

1. **Hoe raadplegen** Vlaamse jongeren **nieuws**?
 - a. *Hoe vaak* raadplegen ze nieuws?
 - b. *Hoe raadplegen* jongeren nieuws? Welke kanalen (toestellen, kanalen en nieuwsmerken) verkiezen ze?
2. **Hoe nieuwswijs** zijn Vlaamse jongeren?
 - a. Wat is de *kennis* van jongeren met betrekking tot nieuws en nepnieuws?
 - b. Wat is de *attitude* van jongeren ten aanzien van nieuws en nepnieuws?
 - c. Hoe groot is het *vertrouwen in nieuws* bij jongeren?
3. Hoe gaan jongeren om met **desinformatie**?
 - a. Wat is de *kennis* van jongeren met betrekking tot desinformatie?
 - b. Hoe goed kunnen jongeren *desinformatie herkennen*?
 - c. Wat is de *attitude* van jongeren ten aanzien van desinformatie?

Van november 2022 tot februari 2023 werd een grootschalige survey verspreid bij Vlamingen van 12 tot 26 jaar. **De vragenlijst omvat thema's als nieuwsgebruik, nieuwsinteresse, attitudes ten aanzien van nieuws en kennis van nieuwsproductie. Daarnaast focust het ook op hoe jongeren reageren op desinformatie en nepnieuws.** Dit rapport omvat de antwoorden van **1236 jongeren** en is representatief gemaakt door weging voor geslacht en leeftijd.

Veel leesplezier!

dr. Jan Boesman, dr. Kristin Van Damme, en dr. Edward De Vooght

www.arteveldehogeschool.be/nieuwsbarometer

Inhoud

Key take-aways	5
Nieuwsgebruik.....	5
Houding tegenover nieuws	7
Jongeren en desinformatie.....	8
Nieuwswijsheid.....	9
1 Context van het onderzoek	13
1.1 Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek	13
1.2 Breder wetenschappelijk en maatschappelijk kader	15
1.3 Focus op jongeren en nieuws	16
2 Methodologie	17
2.1 Meetinstrument.....	17
2.2 Dataverzameling.....	19
2.3 Steekproefbeschrijving.....	20
3 Nieuwsgebruik.....	23
3.1 Wat is nieuws?	23
3.2 Nieuwsplatformen	24
3.3 Online nieuwsbronnen	26
3.4 Nieuwsmerken	30
4 Houding tegenover nieuws.....	38
4.1 Nieuwsinteresse.....	38
4.2 Nieuwsattitudes.....	41
4.3 Sociale norm	42
4.4 Meningeën over nieuwsmedia.....	43
4.5 Nieuwsmijding	44
5 Jongeren en nepnieuws	48
5.1 Houding t.o.v. nepnieuws.....	48
5.2 Nepnieuws of fake news gekend	51
5.3 Strategieën om betrouwbaarheid nieuws in te schatten	52
5.4 Test stellingen nepnieuws	55
5.5 Misinformatie herkennen.....	57

6	Nieuwswijsheid.....	70
6.1	Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid.....	70
6.2	Korte kennistest.....	73
6.3	Nieuwswijs gedrag begrijpen.....	78
7	Bronnenlijst.....	80
8	Bijlages.....	83
8.1	Vragenlijst.....	83
8.2	Lijst van alle figuren	83
8.3	Lijst van alle tabellen	83
	Meer weten?.....	85

Key take-aways

Nieuwsgebruik

1. **Jongeren volgen nieuws vooral online (94% komt op die manier wekelijks nieuws tegen)**, maar doen dat ook nog steeds via televisie (52%), radio (37%) en via kranten of tijdschriften (23%).
2. Online volgen jongeren nieuws vooral via hun sociale media (68%). **Amper een op de drie (31%) opent nog een nieuwsapp of surft rechtstreeks naar een nieuwssite.** Bij de min 20-jarigen doet nog geen kwart dat.
3. **Instagram blijft (52%) het belangrijkste socialemediaplatform.** TikTok is echter aan een stevige opmars bezig en komt bij de jongsten quasi op gelijke hoogte met Instagram. **Meer dan de helft (52%) van de 12-15-jarigen volgt nieuws via TikTok.**
4. **HLN haalt VRT NWS bij (beide 53%) als populairste online nieuwsmerk voor jongeren.** Bij de televisiezenders loopt VTM (38%) verder uit op Eén (25%). Q Music en MNM (beide 19%) blijven zij aan zij de meest populaire radiozenders. Jongeren luisteren wel minder naar de klassieke radiozenders.

Houding tegenover nieuws

1. Jongeren vinden **maatschappelijk en politiek nieuws het minst interessant**, maar die interesse stijgt wel met de leeftijd. Dat laatste geldt ook voor de interesse in criminaliteit, ongelukken en rampen, en voor de interesse in human interest, lifestyle en cultuur. Voor sport geldt het omgekeerde: hoe jonger, hoe groter de interesse.
2. Vooral intrinsieke motivatie zet jongeren aan het nieuws te volgen: **jongeren volgen het nieuws omdat ze dat nuttig en belangrijk vinden**. Wanneer we deze motivaties uitsplitsen naar de verschillende leeftijdscategorieën, dan zijn ze in stijgende lijn: hoe ouder de jongeren, hoe nuttiger, leuker én belangrijker ze nieuws (raadplegen) vinden.
3. **Meisjes missen hoop, jongens humor:** Jongeren vinden dat nieuws te weinig de positieve of hoopvolle ontwikkelingen belicht, en vinden nieuwsberichten te serieus. Het eerste speelt meer bij vrouwen, het tweede meer bij mannen.
4. **56% van de jongeren mijdt het nieuws in zekere mate, 7% doet dat vaak.** Verrassend genoeg doen mannen dat vaker dan vrouwen. Jongeren die het nieuws mijden doen dat vooral omdat er te veel aandacht is voor bepaalde thema's (politiek, Oekraïne en corona), niet omdat ze het moeilijk vinden om nieuws te volgen of te begrijpen.

Jongeren en desinformatie

- 1. De overgrote meerderheid (94%) van de jongeren heeft al van de term nepnieuws of fake news gehoord.**
- Het vertrouwen in nieuws daalt. **Nog zes op de tien (60%) jongeren zegt vertrouwen te hebben in het nieuws dat ze zelf consumeren, nog minder jongeren (45%) vertrouwen het nieuws in het algemeen.**
- Jongeren zijn meer bezorgd om het effect van nepnieuws op anderen en op de maatschappij dan op zichzelf.** De bezorgdheden over de invloed van nepnieuws en over de betrouwbaarheid van nieuws nemen toe naarmate jongeren ouder en hoger opgeleid zijn.
- Twee op de vijf jongeren zegt zelden of nooit te controleren hoe betrouwbaar een artikel is.** Hoe ouder en hoe hoger opgeleid de jongeren zijn, hoe meer ze dat doen.
- Jongeren hebben verschillende manieren om te controleren hoe betrouwbaar informatie is. Twee derde (67%) jongeren **checkt de bron van het nieuws.** Bijna de helft (48%) **controleert elementen van het artikel.** Ruim vier op de tien (44%) vertrouwt op **persoonlijke logica en achtergrondkennis** om betrouwbaarheid in te schatten. Dat laatste doen vooral hoger opgeleiden.
- De kennis van jongeren over nepnieuws ligt lager dan vorig jaar: **65% slaagt in een kennistest over nepnieuws,** tegenover 80% op dezelfde kennistest vorig jaar. Vrouwen en hoger opgeleiden doen het beter.
- Jongeren slagen er ook minder goed in om nepnieuws te herkennen: 42% schat de echtheid van drie van vijf voorgelegde verhalen juist in,** tegenover 58% op een gelijkaardige test vorig jaar (met weliswaar andere verhalen). Vrouwen en hoger opgeleiden slagen er ook beter in om nepnieuws te ontmaskeren.

Nieuwswijsheid

1. **Jongeren hebben het gevoel dat ze in staat zijn om kritisch om te gaan met nieuws.**

Zeven op de tien jongeren geeft aan dat ze nieuwsberichten kunnen begrijpen en interpreteren. Tegelijk geeft een op de vijf aan vaak onzeker te zijn over de kwaliteit van nieuws en informatie. Naarmate jongeren ouder worden stijgt het zelfvertrouwen om kritisch om te gaan met nieuws, maar ook de onzekerheid over de kwaliteit ervan.

2. De kennis over hoe nieuws wordt gemaakt, verspreid en geconsumeerd blijft hangen op hetzelfde niveau van vorig jaar: **slechts een op de vijf jongeren slaagt voor de kennistest over nieuws.**

3. Die kennis is nochtans belangrijk, want **wie meer kennis heeft over hoe nieuws wordt gemaakt en verspreid, slaagt er ook beter in om nepnieuwsverhalen te herkennen.**

1 Context van het onderzoek

In dit eerste deel van het rapport schetsen we de bredere context van de Nieuwsbarometer. We beschrijven eerst het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan Arteveldehogeschool rond jongeren en desinformatie. Nadien plaatsen we het project beknopt in een breder wetenschappelijk en maatschappelijk kader. Tot slot geven we een korte schets van hoe deze Nieuwsbarometer zich verhoudt ten opzichte van andere rapporten die inzicht geven in jongeren en/of nieuwsgebruik.

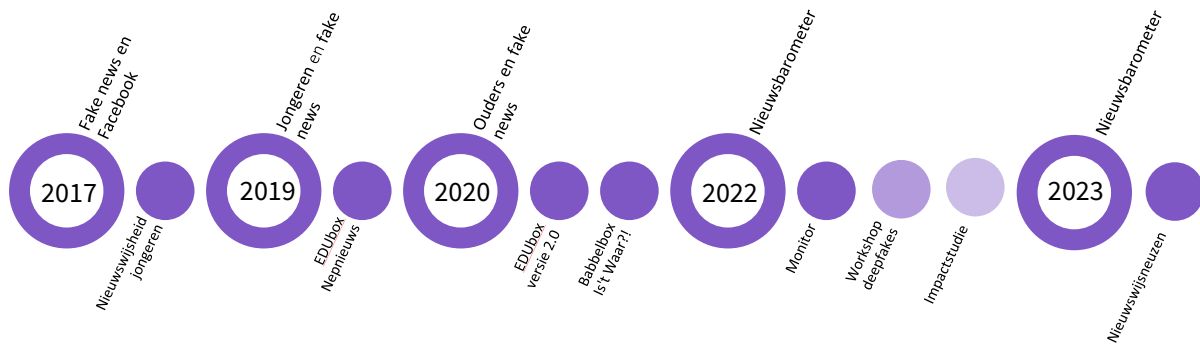
1.1 Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek

Nepnieuws is een van de sterkst uitgebouwde expertises binnen het expertisenetwerk Communicatie, Media en Design. De Nieuwsbarometer is het derde Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO)-project dat hierop focust. In dit project bouwen we verder op deze eerdere onderzoeksprojecten rond jongeren en nepnieuws.

Eerdere projecten

Data uit 2018 gaven aan dat jongeren het moeilijk hebben om fake nieuws te herkennen (Deprez et al., 2018). Ze vertrouwen veelal op hun eigen persoonlijke logica, achtergrondkennis of intuïtie om de juistheid van een verhaal in te schatten.

Intussen zijn we echter vier jaar verder, jaren waarin de nieuwsecologie sterk veranderde, én ook nepnieuws zelf nog meer wijdverspreid geraakte. Tijdens de coronapandemie circuleerde er heel wat desinformatie. Het onderzoek 'Nieuws in coronatijd' (Anrys et al., 2020) maakte duidelijk dat zeker op sociale media nepnieuws geen randfenomeen is: maar liefst vier op de vijf respondenten zag één van de nepnieuwsverhalen in de survey al eens eerder.

Figuur 1-1. Onderzoek Arteveldehogeschool naar jongeren en desinformatie

Figuur 1-1 geeft een visuele voorstelling van alle onderzoeken. Een overzicht van alle onderzoek (inclusief onderzoeksrapporten en ontwikkelde tools) is terug te vinden op www.arteveldehogeschool.be/jongeren-en-nieuws

Onderzoeksdoelstelling

Het doel van het PWO-project Nieuwsbarometer is drieledig:

- 1) **Monitor.** De opstart van deze Nieuwsbarometer als terugkomend grootschalig onderzoek naar nieuwsgebruik en nieuwswijsheid bij Vlaamse jongeren tussen 12 en 26, met specifieke aandacht voor nepnieuws en desinformatie. Dit is de tweede editie van de Nieuwsmonitor.
- 2) **Sensibiliseren rond desinformatie.** Op basis van de onderzoeksresultaten verder inzetten op initiatieven die desinformatie (inclusief nepnieuws en AI-gemanipuleerde desinformatie, zoals deepfakes) kaderen en onder de aandacht brengen.
 - a. We werken momenteel aan een *workshop rond synthetische media en deepfakes*. Daarnaast worden ook bestaande tools blijvend geactualiseerd, zoals de EDUbox Nepnieuws en de babbelbox 'Is't Waar?!' met nepnieuwsverhalen (beide resultaten uit vorige onderzoeksfases).
 - b. Tot slot omvat dit ook het *bijdragen aan ad-hoc projecten* die focussen op nieuwsgebruik en -wijsheid van jongeren. Doorheen de jaren heeft Arteveldehogeschool een gewaardeerde kennis opgebouwd rond jongeren en (nep)nieuws, waardoor er regelmatig vragen komen om als expert kennis te delen.
- 3) **Impactstudie.** We willen de verschillende initiatieven rond het verhogen van nieuwswijsheid waarbij Arteveldehogeschool betrokken is, ook evalueren, om de **impact** ervan te bepalen.

1.2 Breder wetenschappelijk en maatschappelijk kader

Vanuit zowel onderwijs, beleid, nieuwsmedia als onderzoekinstellingen is er **nood aan expertise** hierrond.

- Nieuwswijsheid en desinformatie staan hoog op de agenda bij **beleid** omwille van maatschappelijke gevaren:
“We zetten in op digitalisering en innovatie van de mediasector. De coronacrisis leert ons dat betrouwbare data en factchecking cruciaal zijn en ook mediawijsheid en onderzoeksjournalistiek extra ondersteuning nodig hebben.” (Dalle, 2020)
- In Vlaanderen zijn verschillende **(academische) instellingen** bezig met desinformatie, maar data rond jongeren blijven veelal uit.
- Er is wereldwijd een dalend vertrouwen in nieuws, een trend waar ook Vlaanderen niet aan ontsnapt (Newman et al., 2023).

Impact van stijgende aandacht voor **nieuwswijsheid**

- Nieuwsmakers en beleid proberen al jaren om jongeren te bereiken. Een van de initiatieven die hieruit voortvloeiende was Kranten in de Klas, wat recent werd verbreed naar Nieuws in de Klas. Daarnaast zijn er ook initiatieven om nieuwswijsheid van scholieren te vergroten, zoals de leerlijn Mediawijsheid in het middelbaar (Mediawijs, 2020).
- Arteveldehogeschool werkte ook mee aan de EDUbox Nepnieuws (VRT, 2019), een tool voor leerkrachten om nepnieuws bespreekbaar te maken in de klas. Leerlingen gaan er met concrete tips en een pak voorbeelden naar huis. Data rond de impact van zulke initiatieven blijven echter uit. De Nieuwsbarometer wil dan ook de impact van de EDUbox op de kennis en attitude van jongeren ten aanzien van desinformatie nagaan.

1.3 Focus op jongeren en nieuws

Deze Nieuwsbarometer is er gekomen als antwoord op de noodzaak voor recent cijfermateriaal naar jongeren en nieuws, met uitdrukkelijke aandacht voor desinformatie.

De afgelopen jaren zijn er al verschillende (eenmalige) studies geweest naar nieuwsgebruik en -wijsheid in Vlaanderen. Deze niet-exhaustieve lijst toont dat er ook academische interesse is in jongeren en nieuws, zowel om jongeren beter te begrijpen, aanbevelingen te doen naar redacties als het in kaart brengen van nieuwswijsheid. Raeymaeckers (2003) onderzocht hoe 16-tot 18-jarigen omgaan met kranten. Van Cauwenberge et al. (2011) ontwikkelden een typologie van zes soorten jonge nieuwsgebruikers in een multimediaal landschap.: (i.e. online news user, news junks, traditionalists, gratis krant-gebruikers, televisienieuwsgebruikers en dabblers). Deprez et al. (2018; 2019) onderzochten hoe goed jongeren nepnieuws kunnen herkennen, en nadien ook wie jongeren helpt nieuws kaderen en nepnieuws herkennen. Van Damme et al. (2020) gingen na hoe nieuwswijs Vlaamse jongeren zijn en welke strategieën ze hebben om de betrouwbaarheid van nieuws na te gaan. Hendrickx (2021) beschreef enkele uitdagingen en aanbevelingen om nieuws op maat van jongeren te maken. Anrys et al. (2021) brachten de verschillende nieuwsmomenten van jongeren in kaart. Eerder dan te focussen op soorten nieuwsgebruikers, ontrafelden ze de verschillende manieren waarop jongeren in aanraking komen met nieuws. Tamboer et al. (2022) ontwikkelden een model om nieuwswijsheid in kaart te brengen bij jongeren.

In Vlaanderen zijn er al enkele gevestigde referentiewerken rond mediagebruik, voor zowel jongeren als volwassenen. Zowel het Digimeterrapport, Digital News Report als Apenstaartjaren zijn voorbeelden van rapporten waarin recent cijfermateriaal verzameld wordt door wetenschappelijke instellingen om een vinger aan de pols te houden omtrent (onder meer) de relatie tussen Vlamingen en nieuws.

- **Digimeterrapport** olv. imec-mict-UGent: jaarlijks onderzoek naar mediagebruik van Vlamingen, met een hoofdstuk rond nieuws (16+)
- **Digital News Report** (olv. imec-SMIT-VUB): wereldwijde jaarlijkse studie onderzoek naar nieuwsgebruik, inclusief data van Belgen (VL+WA, 18+)
- **Apenstaartjaren** (olv. Mediawijs): tweejaarlijks grootschalig onderzoek naar mediagebruik in Vlaanderen (6-18) (Vanhaelewyn et al., 2020), met ook een special rond jongeren en nieuwswijsheid (Baccarne et al., 2018).

Elk van deze surveystudies omvat in meer of mindere mate inzichten over nieuws en/of jongeren, en raakt ook desinformatie aan als uitdaging. Tot nu ontbrak echter een onderzoek dat specifiek focust op de relatie tussen nieuws en Vlaamse jongeren tussen 12 en 26 (hierna 'jongeren'), en ook een vinger aan de pols houdt met betrekking tot nieuwswijsheid, en de vaardigheden van jongeren om nepnieuws te herkennen. Deze Nieuwsmonitor ambieert dat tekort te dichten door een longitudinale monitor te zijn rond nieuwsgebruik van jongeren, met expliciete aandacht voor desinformatie.

2 Methodologie

2.1 Meetinstrument

De vragenlijst omvat thema's als nieuwsgebruik, nieuwsinteresse, attitudes naar nieuws en kennis van nieuwsproductie. Daarnaast focust het ook op hoe jongeren reageren op desinformatie en nepnieuws.

De vragen die gesteld zijn komen uit verschillende andere werken, zowel de bovengenoemde rapporten rond mediagebruik in Vlaanderen als academisch werk uit de stroming van publieksgeoriënteerd onderzoek binnen journalism studies, het sociaalwetenschappelijke veld dat journalistiek vanuit een maatschappelijke lens bestudeert.

De kern van deze studie is het in kaart brengen van **Nieuwswijsheid**. Naar analogie met Tully et al. (2021) maken we een onderscheid tussen nieuwswijsheid en nieuwswijs gedrag.

- **Kennistest nieuwswijsheid:** Tully et al. (2021) ontwikkelden een kennistest om nieuwswijsheid na te gaan. Het is een set van 15 kennisvragen binnen vijf domeinen die de kennis en vaardigheden van jongeren rond nieuws in kaart brengen. Onder nieuwswijsheid verstaan de auteurs "*Knowledge of the personal and social processes by which news is produced, distributed, and consumed, and skills that allow users some control over these processes*". De vijf domeinen waar de vragen over gaan zijn de 5C's: context, creatie, content, circulatie en consumptie.
- **Nieuwswijs gedrag:** is het gedrag dat mensen stellen wanneer ze op een kritische en bewuste manier omgaan met nieuws.
 - o **Nieuwsgebruik:** Om inzicht te krijgen in hoe jongeren omgaan met nieuws, hebben we zowel toestellen, digitale bronnen als nieuwsmerken bevroegd. Aan de basis hiervan lagen vragen uit andere monitors, zoals Apenstaartjaren (Vanhaelewyn et al., 2020), Digimeter 2020 (Vandendriessche et al., 2021) en Digital News Report 2020 (Picone et al., 2021, ook op nieuwsgebruik.be).
 - o **Misinformatie herkennen:** Analoog aan Anrys et al. (2020) legden we enkele (nep)nieuwsverhalen voor aan de jongeren. We selecteerden tien verschillende verhalen die online circuleren, waarvan de jongeren er vijf te zien kregen.
 - o **Verificatie:** Verschillende strategieën die mensen hebben om na te gaan of nieuws betrouwbaar is of niet. De vraag is een aanpassing van Deprez et al. (2018).

Om deze nieuwswijsheid beter te begrijpen, hebben we ook andere schalen meegenomen. Het uitgangspunt is de theorie van gepland nieuwswijs gedrag (theory of planned behavior of TPB), namelijk de intentie hebben om kritische en bewust om te gaan met nieuws (Vraga et al., 2021).

- **Nieuwsinteresse** is een set van acht vragen die aangeven hoe geïnteresseerd jongeren zijn in nieuwsberichten over verschillende thema's zoals maatschappelijke kwesties, celebrities, politiek en sport. Deze items werden eerder gebruikt in onder meer de participatiesurvey (Lievens et al., 2009) en Apenstaartjaren (Baccarne et al., 2018; Vanhaelewyn et al., 2020).
- **Nieuwsattitudes** is een set van drie items die nagaat hoe mensen tegenover nieuws staan, gebaseerd op Vraga et al. (2021). Zij onderscheiden drie zaken: nieuws raadplegen omdat het nuttig is (*beneficial*), leuk (*enjoyment*) of belangrijk (*important*).
- **Houding tegenover (nep)nieuws** omvat verschillende items over hoe aangesproken jongeren zich voelen door het nieuws, betalingsbereidheid en de mate waarin ze vertrouwen hebben in nieuws. De items zijn gebaseerd op onder meer Digimeter 2020 (Vandendriessche et al., 2021); Apenstaartjaren (Vanhaelewyn et al., 2020); Digital News Report 2020 (Picone et al., 2021), en Nieuws in coronatijd (Anrys et al., 2020).
- **Sociale norm** is gebaseerd op Vraga et al. (2021) en Tamboer et al. (2022) en meet de sociale druk die jongeren ervaren om nieuws te raadplegen. We maken hierbij een onderscheid tussen de ouders, vrienden en (indien van toepassing) de leerkrachten.
- **Self-perceived news literacy**: is een schaal ontwikkeld door Vraga et al. (2015) die meet hoe nieuwswijs jongeren zichzelf inschatten. De vragen die 'nieuwswijsheid' vermelden zijn verwijderd uit de originele schaal.

De survey van 2023 bevat een aantal wijzigingen in vergelijking met deze van 2022, zoals het toevoegen van vragen over nieuwsmijding en het actualiseren van de nepnieuwstest. De volledige vragenlijst kan je vinden op www.arteveldehogeschool.be/nieuwsbarometer.

We zijn Sanne Tamboer, onderzoeker nieuwswijsheid van de Radboud Universiteit Nijmegen, nog steeds zeer erkentelijk voor het bijsturen van de vragenlijst van de Nieuwsbarometer van 2022.

2.2 Dataverzameling

Verspreiden van vragenlijst

De vragenlijst is verspreid via het surveyplatform Qualtrics via www.bit.ly/nieuwsbarometer.

De vragenlijst is verspreid tussen november 2022 en februari 2023. We opteerden hierbij voor een combinatie van **eigen rekrutering** en het inschakelen van het **panel van Bilendi**. Om de moeilijk te bereiken doelgroep van middelbare scholieren te bereiken, hebben we alle Vlaamse scholen aangeschreven met de vraag om de vragenlijst te verspreiden onder de leerkrachten. Als incentive voor de leerkrachten hebben we **extra lesmateriaal** aangeboden, zodat ze de survey kunnen integreren in een lesblok van 50 minuten rond het thema nieuws en nepnieuws. De respondenten kregen in de vragenlijst enkele berichten te zien waarvan ze moeten aangeven of ze denken dat deze waar of niet waar zijn. Het extra lesmateriaal bevatte de juiste antwoorden en een indicatie hoe je kon inschatten of een bericht waar of niet waar was.

Dit leverde 886 antwoorden op via eigen rekrutering en 636 antwoorden via Bilendi, samen goed voor **1522 geregistreerde antwoorden**.

Datacleaning

Het verwijderen van antwoorden gebeurde op basis van:

- Sluiten vragenlijst op 27/2/23
- Vragenlijsten die voor minder dan 80% ingevuld zijn
- Respondenten te oud (1995 of vroeger)
- Respondenten te jong (2011 of later)
- Respondenten wonen in Wallonië of “elders”
- Combinatie duurtijd <5 minuten en controlevraag fout

Na datacleaning bleven **1223 bruikbare antwoorden** over.

Weging

Rekening houdend met de officiële cijfers van het Belgische bevolkingsregister (**Statbel**) is deze steekproef representatief voor de Vlaamse jongeren op vlak van geslacht en leeftijd. De antwoorden werden gewogen op deze twee parameters om de representativiteit te garanderen, wat resulteert in een herweging naar **1236 jongeren**. In de steekproefbeschrijving staat zowel de originele als gewogen cijfers voor leeftijd, geslacht en school- of werksituatie. Alle overige gegevens zijn enkel de gewogen data.

2.3 Steekproefbeschrijving

Leeftijd

De Nieuwsbarometer richt zich naar Vlaamse jongeren van 12 tot 26 jaar. De gemiddelde leeftijd van de gewogen steekproef is **19 jaar** ($SD=4,38$). In de niet-gewogen dataset was er een oververtegenwoordiging van de jongste leeftijdscategorie (12-15 jaar).

Leeftijdscategorie	Niet-gewogen		Gewogen	
	Aantal	Procent	Aantal	Procent
12-15	528	43%	340	28%
16-19	306	25%	317	26%
20-23	209	17%	323	26%
24-26	180	15%	256	21%
Totaal	1223	100%	1236	100%

Tabel 2-1. Leeftijd van de steekproef

Geslacht

In de niet-gewogen steekproef was er een lichte overrepresentatie van vrouwen (= 55%). Door weging is dit gelijkgetrokken met het aantal mannen. De 1% intersekse personen zijn behouden in de gewogen dataset.

Geslacht	Niet-gewogen		Gewogen	
	Aantal	Procent	Aantal	Procent
Man	535	44%	598	48%
Vrouw	675	55%	625	51%
Intersekse	13	1%	13	1%
Totaal	1223	100%	1236	100%

Tabel 2-2. Met welk geslacht identificeer je je?

School- of werksituatie

Tijdens het verzamelen van de antwoorden werd actief ingezet op middelbare scholen, aangezien de leeftijd 12-18 jaar de moeilijkste doelgroep is. Dit leidde evenwel tot een oververtegenwoordiging van deze categorie.

Situatie	Niet-gewogen		Gewogen	
	Aantal	Procent	Aantal	Procent
Ik zit in het lager onderwijs	44	4%	69	6%
Ik zit in het middelbaar onderwijs	801	66%	624	50%
Ik zit in het hoger onderwijs	210	17%	307	25%
Ik ben afgestudeerd	168	14%	237	19%
Totaal	1223	100%	1236	100%

Tabel 2-3. Wat is voor jou van toepassing?

Opleidingsniveau

Categorie		Aantal	Procent	Binnen categorie
Lager		69	6%	100%
Middelbaar	A-stroom	110	9%	18%
	B-stroom	70	6%	11%
	ASO	102	8%	16%
	BSO	180	15%	29%
	TSO/KSO	162	13%	25%
Hoger		307	25%	100%
Afgestudeerd	Geen of lager onderwijs	15	1%	7%
	Middelbaar onderwijs	67	5%	28%
	Bachelor of niet-universitair hoger onderwijs	68	6%	29%
	Master of universitair hoger onderwijs	80	7%	34%
	Doctoraat	6	1%	3%
Totaal		1236	102%**	

Tabel 2-4. In welke studierichting/stroom zit je? + Wat is voor jou van toepassing? + Wat is jouw hoogst behaalde diploma?

* Door afronding op gehele cijfers komt totaal uit op 102% bij narekenen.

Ouders buiten België geboren

De respondenten van de steekproef zijn vrij divers voor wat betreft de afkomst van de ouders. Bijna 40% van de jongeren heeft een ouder die buiten België is geboren: 15% binnen de EU-15, 24% buiten de EU-15.

	Aantal	Procent
Neen	757	61%
Ja, binnen EU-15	179	15%
Ja, buiten EU-15	296	24%
Missing	4	0%
Totaal	1236	100%

Tabel 2-5. Heb je minstens 1 ouder die geboren is buiten België? + Heb je minstens 1 ouder die geboren is buiten de EU-15? Onder EU-15 verstaan we: België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden en Verenigd Koninkrijk

Woonplaats

De respondenten uit de steekproef komen vooral uit **Oost-Vlaanderen** en **Antwerpen**. Deze twee provincies zijn samen goed voor 66% van de jongeren.

Provincie	Aantal	Procent
Antwerpen (provincie)	303	25%
Brussel	74	6%
Limburg	103	8%
Oost-Vlaanderen	512	41%
Vlaams-Brabant	117	9%
West-Vlaanderen	128	10%
Totaal	1236	100%

Tabel 2-6. In welke provincie woon je?

3 Nieuwsgebruik

In dit deel gaan we na hoe jongeren in aanraking komen met nieuws. Eerst geven we een overzicht van de verschillende bronnen die ze gebruiken voor nieuws, daarna zoomen we in op deze nieuwsbronnen afzonderlijk en bekijken we de verschillende nieuwsmerken die populair zijn bij jongeren.

3.1 Wat is nieuws?

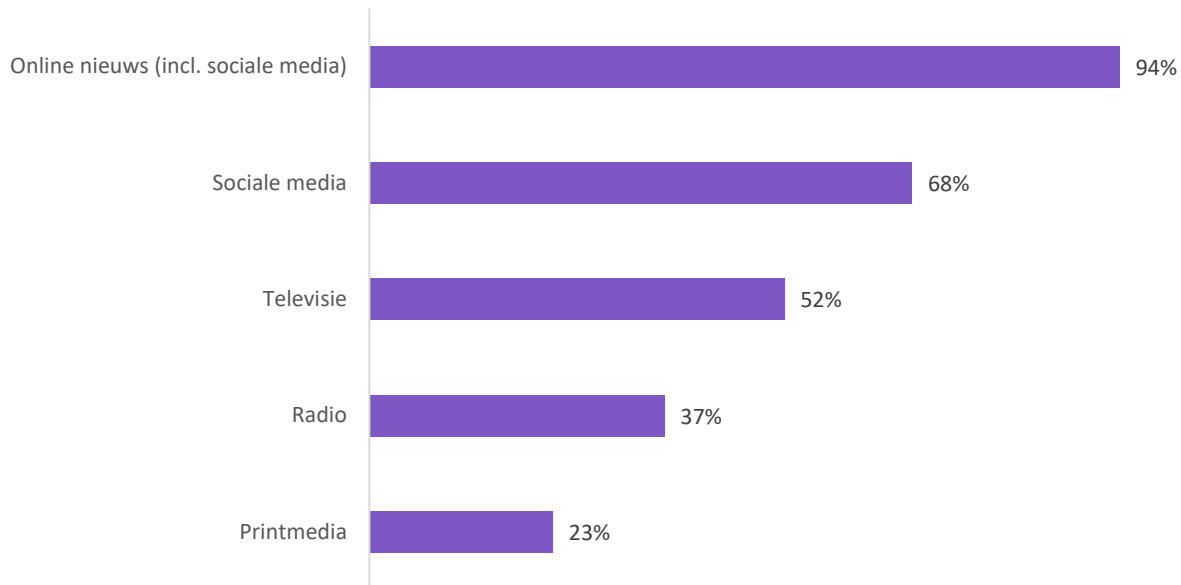
Nieuws werd als volgt omschreven aan het begin van de survey:

De Amerikaanse president Joe Biden die een bezoek aan Iran maakt, de Belgische wielrenner Wout Van Aert die de Tour de France wint, de Nobelprijzen die uitgereikt worden,... Er gebeurt van alles in ons land en in de wereld. Dat noemen we nieuws. Dat is onder meer politiek nieuws, maar ook berichten over cultuur en sport of andere thema's in de actualiteit. Wat we niet bedoelen met 'nieuws', zijn nieuwtjes over je eigen vrienden (bv. een vriend die post dat hij naar een feestje gaat) of berichten van vloggers of influencers.

3.2 Nieuwsplatformen

Of jongeren überhaupt nieuws volgen? Laat daar geen twijfel over bestaan: 94% van de jongeren geeft aan de voorbije week nieuws te hebben gevolgd via minstens één online nieuwsplatform, d.w.z. via minstens één sociale mediakanaal (68%) en/of via minstens één nieuwssite- of app (31%, zie 3.3). Ruim de helft (52%) van de jongeren zegt nieuws te hebben gevolgd via minstens één televisiezender, en ruim een derde (37%) via minstens één radiozender. Nog ruim een op de vijf jongeren (23%), tot slot, zegt de voorbije week nieuws te hebben geraadpleegd via een papieren krant of tijdschrift.

Jongeren volgen nieuws vooral online, maar ook nog op traditionele wijze

Figuur 3-1. Overzicht nieuwsplatformen

Ter vergelijking: Terwijl sociale media dus een nieuwsbron zijn voor bijna 7 op de 10 jongeren, is dat slechts het geval voor 4 op de 10 Belgen van 18 en ouder (Picone et al., 2023). Toch betekent dit intensieve sociale mediagebruik dus niet dat jongeren de klassieke nieuwsbronnen volledig loslaten. In vergelijking met volwassen volgen Vlaamse jongeren wat minder nieuws via televisie (58% voor de volwassen Belgen), lezen ze wat minder kranten en tijdschriften (27% voor de volwassen Belgen) en luisteren ze wat meer radio (33% voor de volwassen Belgen). Het zijn vooral de minderjarige jongeren wiens nieuwsconsumptiepatroon nog dichter ligt bij dat van hun ouders (zie verder voor meer details per afzonderlijke nieuwsbron).

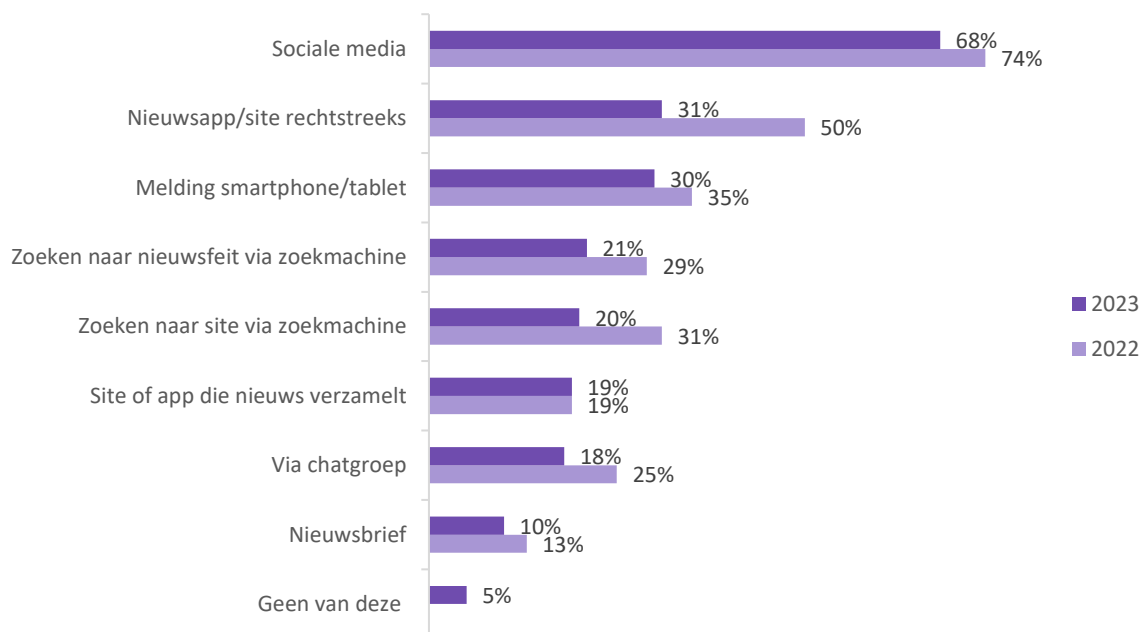
Via deze platformen **consumeren jongeren wekelijks nieuws via gemiddeld 5 à 6 nieuwsbronnen** ($\bar{x} = 5,55$). Op basis van de meest populaire nieuwsbronnen (zie verder), zou je kunnen stellen dat de archetypische jongere nieuws volgt via de sociale mediakanalen Instagram en TikTok, via de online nieuwskanalen VRT NWS en HLN (al dan niet *via* sociale media), en via de televisiezenders VTM en Eén.

Op de volgende bladzijden zoomen we dieper in op deze nieuwsbronnen afzonderlijk. Daarbij maken we ook telkens de vergelijking met de resultaten van de Nieuwsbarometer van vorig jaar. Een eerste opvallende vaststelling zal zijn dat het gebruik van bijna *alle* nieuwsbronnen daalt. Daaruit mogen we echter niet automatisch concluderen dat bijna alle nieuwsgebruik ook effectief daalt. Hoewel er indicaties zijn voor een dalend nieuwsgebruik in België (Picone et al., 2023), is het **niet uitgesloten dat de algemene daling in ons onderzoek gedeeltelijk ook te maken heeft met een kleine wijziging in de formulering van de vraag**.¹ Niettemin hebben we ervoor gekozen de vergelijkingen toch te maken, omdat het **nog altijd relevant is om te kijken naar de evolutie van de verschillen tussen de nieuwsbronnen afzonderlijk**. We willen de lezer dan ook op het hart drukken om vooral daarnaar te kijken.

¹ Voor de **Nieuwsbarometer van 2022** kregen de respondenten in eerste instantie een overzicht te zien van toestellen, met daarbij de vraag ‘Hoe vaak gebruik je onderstaande bronnen of toestellen om het nieuws te volgen?’ Per toestel afzonderlijk moesten de respondenten vervolgens een bolletje aanvinken op een zespuntsschaal met volgende mogelijkheden: (*bijna*) *nooit – enkele keren per jaar – 1 tot drie keer per maand – 1 tot 3 keer per week – (bijna) elke dag – meerdere keren per dag*. Per toestel afzonderlijk werden vervolgens alleen de deelnemers die één van de laatste drie categorieën hadden aangeduid (dus vanaf “1 tot 3 keer per week”) doorverwezen naar de specifieke vragen over *welke* nieuwsbronnen- en merken ze dan precies raadpleegden op deze toestellen. Voor de **Nieuwsbarometer van 2023** werd de nogal omslachtige zespuntsschaal voor het gemak van de deelnemers vervangen door de meer eenvoudige vraag “Welke toestellen heb je *de afgelopen week* gebruikt om nieuws te volgen?”. Alleen de deelnemers die een bepaald toestel hadden aangeduid werden vervolgens doorverwezen naar de specifieke vragen over welke nieuwsbronnen- en merken ze dan precies raadpleegden op deze toestellen. Slotsom: Het verschil zit dus in de formulering “1 tot 3 keer per week” (2022) vs. “*de afgelopen week*” (2023). Dat laatste kan mogelijk enger geïnterpreteerd zijn door de respondenten, met lagere percentages tot gevolg.

3.3 Online nieuwsbronnen

Dat **jongeren online nieuws vooral volgen via sociale media** (68%) ligt in lijn met de bevindingen van vorig jaar en is dus weinig verrassend meer. Opvallender is dat **met moeite 1 op 3 jongeren nog een nieuwsapp opent of naar een nieuwswebsite surft** (31%). Dit is een daling van maar liefst 19 procentpunten ten opzichte van vorig jaar, die niet louter op het conto van de gewijzigde vraagstelling (zie voetnoot 1) kan worden geschreven.

Figuur 3-1. Hoe ben je de afgelopen week in aanraking gekomen met online nieuws (op smartphone, computer of welk toestel dan ook)?

Het veranderende nieuwsgebruik van jongeren wordt verder geïllustreerd door de verschillen tussen de 16-19-jarigen en de 24-26-jarigen in onderstaande tabel. Van alle leeftijdscategorieën zijn de 16-19-jarigen koploper in het gebruik van sociale media als nieuwsbron (78%), terwijl nog geen kwart van hen rechtstreeks naar een nieuwssite of -app gaat (23%). Net als bij alle leeftijdscategorieën zijn sociale media ook bij de oudsten de voornaamste online nieuwsbron (57%), maar het verschil met rechtstreeks naar een nieuwssite of -app gaan (41%) is bij hen veel minder uitgesproken.

<i>Online nieuwsbron</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Ik gebruikte sociale media en kwam zo nieuws tegen (vb. Facebook of Instagram)	68 %	78 %	66 %	57 %	68 %
Ik ging rechtstreeks naar een nieuwswebsite of app (bijvoorbeeld HLN of app van Het Nieuwsblad)	25 %	23 %	38 %	41 %	31 %
Ik ontving nieuws via een melding op mijn smartphone of tablet (bijvoorbeeld door app, startscherm)	29 %	33 %	29 %	28 %	30 %
Ik gebruikte een zoekmachine (bijvoorbeeld Google) en typte de naam van een specifieke website in als zoekterm	16 %	20 %	24 %	20 %	20 %
Ik gebruikte een zoekmachine (bijvoorbeeld Google) en typte zoektermen rond een nieuwsfeit in	15 %	18 %	28 %	23 %	21 %
Ik ontving nieuws via chatgroepen zoals WhatsApp of Messenger	16 %	21 %	18 %	18 %	18 %
Ik gebruikte een nieuwswebsite of -app die nieuws van verschillende titels verzamelt (bijvoorbeeld Apple News, Google News, Blendle, nieuws op startscherm van je smartphone)	9 %	16 %	25 %	27 %	19 %
Ik ontving nieuws via een nieuwsbrief	4 %	7 %	16 %	13 %	10 %
Geen van deze	10 %	6 %	2 %	2 %	5 %

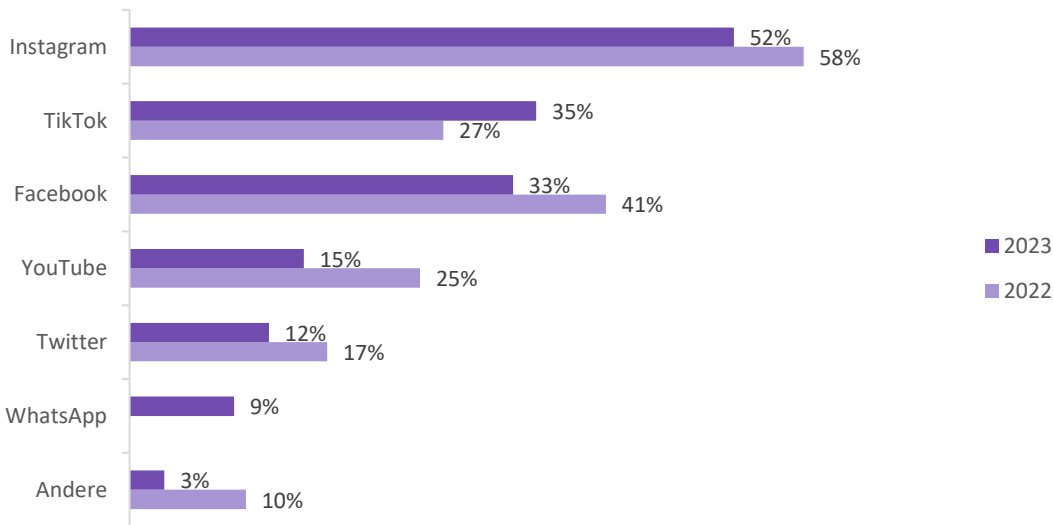
Tabel 3-1. Online nieuwsbronnen, uitgesplitst naar leeftijd

Nieuws op sociale media

Instagram blijft het belangrijkste socialemediakanaal voor jongeren. 52% komt via dit kanaal in aanraking met nieuws. Eén op de drie jongeren komt ook via Facebook (33%) nog nieuws tegen, maar in vergelijking met vorig jaar wordt Facebook voorbijgestoken door TikTok (35%). De **opmars van TikTok** kan allicht beter naar waarde worden geschat vanuit de wetenschap dat het t.o.v. vorig jaar 14 procentpunten inloopt op Instagram en 16 op Facebook. Enkele spelers in de marge daargelaten, is TikTok over alle nieuwsbronnen heen (van sociale media over online nieuws tot radio en televisie) de enige stijger.

Ter vergelijking nog: bij de volwassen Belgische bevolking wordt Instagram door 14% gebruikt als nieuwsbron, Tiktok door 7% en Facebook door 38% (Picone et al., 2023).

Instagram blijft de grootste, maar TikTok stijgt fors

Figuur 3-2. Welke sociale media gebruik je om het nieuws te volgen? (Meerdere opties mogelijk)

Wanneer we kijken naar de leeftijden, dan zien we dat **Instagram het populairste in de groep 16-19-jarigen** met 71%. Verder valt op hoezeer **Facebook en TikTok communicerende vaten** zijn. Bij de oudste twee leeftijdscategorieën volgt bijna de helft nieuws op Facebook, terwijl slechts een vijfde van hen nieuws volgt op TikTok. Bij de jongste twee leeftijdscategorieën is het precies andersom: bijna de helft volgt nieuws via TikTok, terwijl nog geen vijfde nieuws volgt op Facebook.

Het loont de moeite om verder in te zoomen op de 12-15-jarigen, die de meest afwijkende resultaten vertonen. Terwijl ook bij hen vorig jaar nog een ruime kloof gaapte tussen Instagram (toen 61%) en TikTok

(toen 42%), wordt Instagram (54%) nu op de hielen gezeten door TikTok (52%). YouTube (22%) staat bij hen op nummer drie en WhatsApp (13%) komt op gelijke hoogte met Facebook als nieuwsbron.

<i>Sociale media</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Instagram	54%	71%	47%	33%	52%
TikTok	52%	45%	27%	10%	35%
Facebook	13%	29%	48%	44%	33%
YouTube	22%	19%	12%	4%	15%
Twitter	9%	11%	15%	12%	12%
WhatsApp	13%	6%	7%	8%	9%
Andere	6%	1%	1%	1%	3%

Tabel 3-2. Nieuws op sociale media, uitgesplitst naar leeftijd

Een opsplitsing naar opleiding leert ons dat het gebruik van Facebook met name in vrije val is bij de ASO – en TSO – leerlingen. In het BSO wordt het nog door bijna een op de drie jongeren (30%) gebruikt als nieuwsbron.

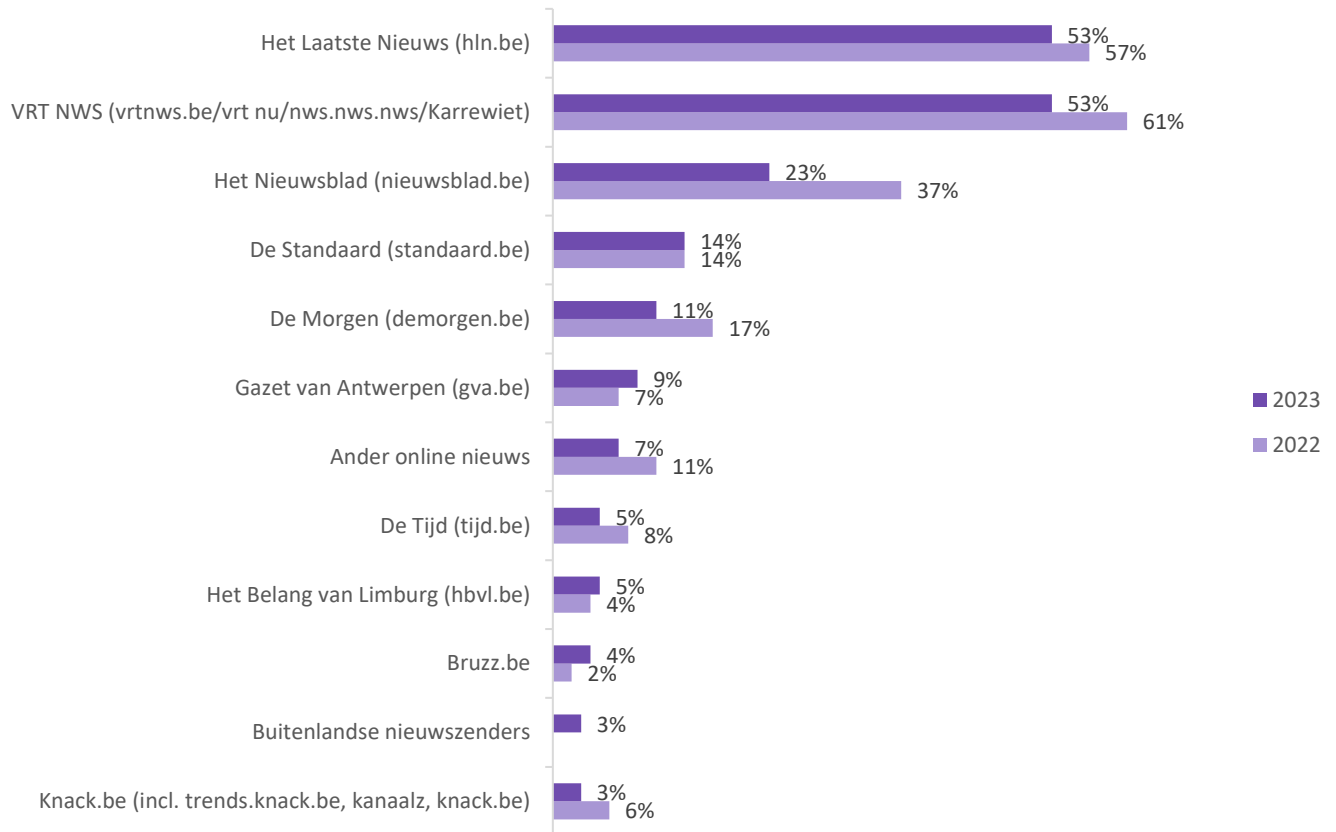
Sociale media	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Instagram	61%	54%	66%	34%	51%	37%	52%
TikTok	54%	46%	52%	15%	23%	9%	35%
Facebook	12%	30%	14%	51%	47%	49%	33%
YouTube	22%	19%	18%	5%	12%	6%	15%
Twitter	9%	8%	11%	11%	14%	11%	12%
WhatsApp	13%	8%	12%	9%	5%	5%	9%
Andere	4%	6%	2%	1%	1%	1%	3%

Tabel 3-3. Nieuws op sociale media, uitgesplitst naar opleiding

3.4 Nieuwsmerken

Online nieuws

Onder online nieuws verstaan we zowel de nieuwswebsite, nieuwsapp als de pagina's van de nieuwsmerken op sociale media. Online volgen jongeren vooral nieuws via Het Laatste Nieuws en via VRT NWS (beide 53%). Merk op dat Het Laatste Nieuws t.o.v. vorig jaar 4 procentpunten inloopt op VRT NWS.²

*Figuur 3-3. Vink aan waar je de afgelopen week online nieuws volgde? (Meerdere opties mogelijk)
Onder online nieuws verstaan we zowel de nieuwswebsite, nieuwsapp als de pagina's van de nieuwsmerken op sociale media.*

Per leeftijdscategorie werden geen significante verschillen gevonden tussen HLN en VRT NWS. De gevonden verschillen voor De Standaard en De Morgen zijn wel significant: de interesse voor deze nieuwsmerken stijgt met de leeftijd.

² Het Laatste Nieuws wordt in de grafiek voor VRT NWS geplaatst omwille van het verschil in absolute cijfers (655 respondenten raadplegen online nieuws via HLN tegenover 651 respondenten via de VRT-kanalen)

<i>Online nieuwsbron</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
VRT NWS	51%	56%	53%	52%	53%
Het Laatste Nieuws	52%	51%	58%	50%	53%
Het Nieuwsblad	20%	22%	30%	21%	23%
De Standaard	5%	10%	20%	24%	14%
De Morgen	5%	8%	15%	16%	11%

Tabel 3-4. Top 5 online nieuwsbron, uitgesplitst naar leeftijd.

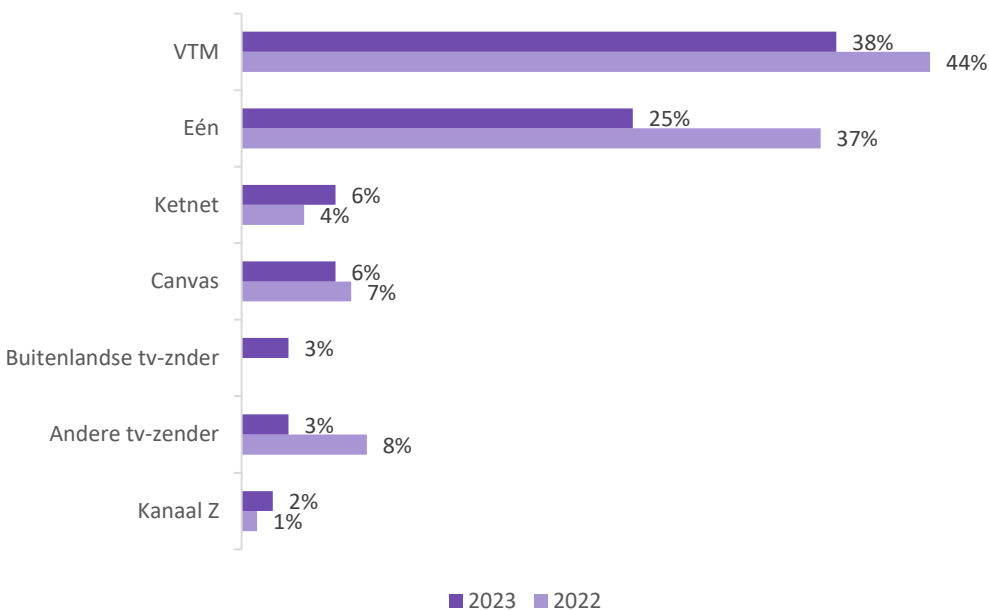
Per opleidingsniveau zijn er wel significante verschillen tussen de twee grootste spelers: HLN scoort vooral bij leerlingen uit het TSO en BSO en bij afgestudeerden zonder hoger diploma, VRT NWS wordt meer geraadpleegd door ASO-leerlingen en door afgestudeerden met een hoger diploma. Ook De Standaard en De Morgen weten vooral een hoger opgeleid publiek te bekoren.

<i>Online nieuwsbron</i>	ASO	BSO	TSO	afg. geen h. diploma	student hoger	afg. hoger diploma	Totaal
Het Laatste Nieuws	47%	56%	56%	56%	53%	49%	53%
VRT NWS	57%	48%	48%	48%	54%	62%	53%
Het Nieuwsblad	21%	24%	24%	24%	27%	27%	23%
De Standaard	13%	4%	4%	4%	16%	21%	14%
De Morgen	7%	6%	6%	6%	11%	18%	11%

Tabel 3-5. Top 5 online nieuwsbron uitgesplitst naar opleidingsniveau

Televisienieuws

Op televisie is VTM nog steeds de populairste zender voor nieuws (38%), gevolgd door Eén (25%). Het verschil tussen beide is echter verdubbeld (een daling van 6 procentpunten voor VTM tegenover een daling van 12 procentpunten voor Eén).

Figuur 3-4. Vink aan waar je de afgelopen week tv-nieuws volgde (Meerdere opties mogelijk)

Zowel voor VTM als voor Eén geldt dat jongeren minder kijken naarmate ze ouder worden. Met name bij de oudste leeftijdscategorieën stellen we een daling vast die niet louter te wijten kan zijn aan het verschil in vraagstelling (zie voetnoot 1). Vorig jaar volgde nog 39% van de 24-26-jarigen het nieuws via VTM (tegenover 23% nu) en nog 33% van hen het nieuws via Eén (tegenover 16% nu).

Tv-nieuws	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
VTM	54%	45%	26%	23%	38%
één	30%	28%	22%	16%	25%

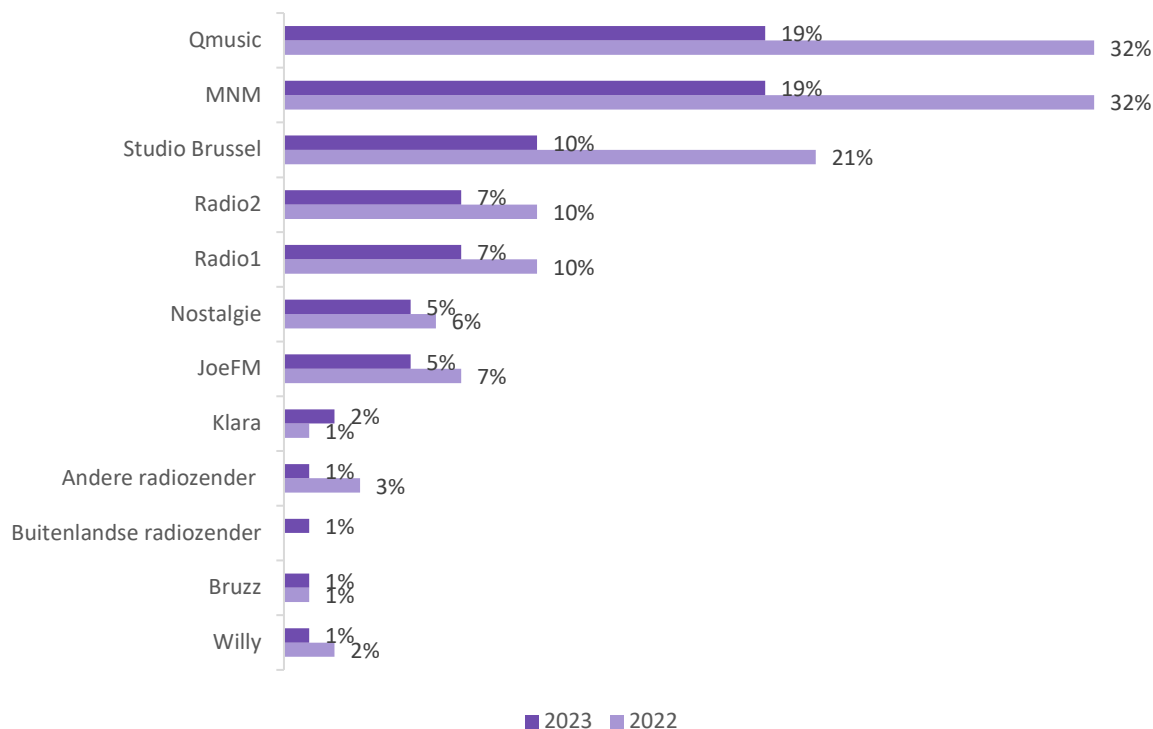
Tabel 3-6. Twee meest bekeken tv-zenders uitgesplitst naar leeftijd

<i>Tv-nieuws</i>	ASO	BSO	TSO	afg. geen h. diploma	student hoger	afg. hoger diploma	Totaal
VTM	51%	52%	45%	24%	31%	25%	38%
Eén	36%	22%	28%	11%	26%	22%	25%

Tabel 3-7. Twee meest bekeken tv-zenders uitgesplitst naar opleidingsniveau

Radionieuws

MNM en Q Music (beide 19%) blijven nek aan nek de meest populaire radiozenders bij jongeren. In vergelijking met vorig jaar is het echter vooral opmerkelijk dat de daling van de meeste radiozenders forser is dan deze van de andere nieuwsbronnen, en niet te vergoelijken valt door het verschil in vraagstelling (zie voetnoot 1). De toenemende populariteit van Spotify en/of podcasts, met name bij jongeren (Newman et al., 2023; Shearer et al., 2023) is hier allicht niet vreemd aan.

Figuur 3-5. Vink aan waar je de afgelopen week via radio nieuws volgde (Meerdere opties mogelijk)

Q Music en MNM houden elkaar dus in evenwicht, maar waar Q Music alle leeftijden evenveel aanspreekt, is MNM minder populair bij de oudste leeftijdscategorie.

Radionieuws	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Qmusic	19%	20%	19%	18%	19%
MNM	21%	20%	20%	12%	19%
Studio Brussel	9%	10%	11%	10%	10%

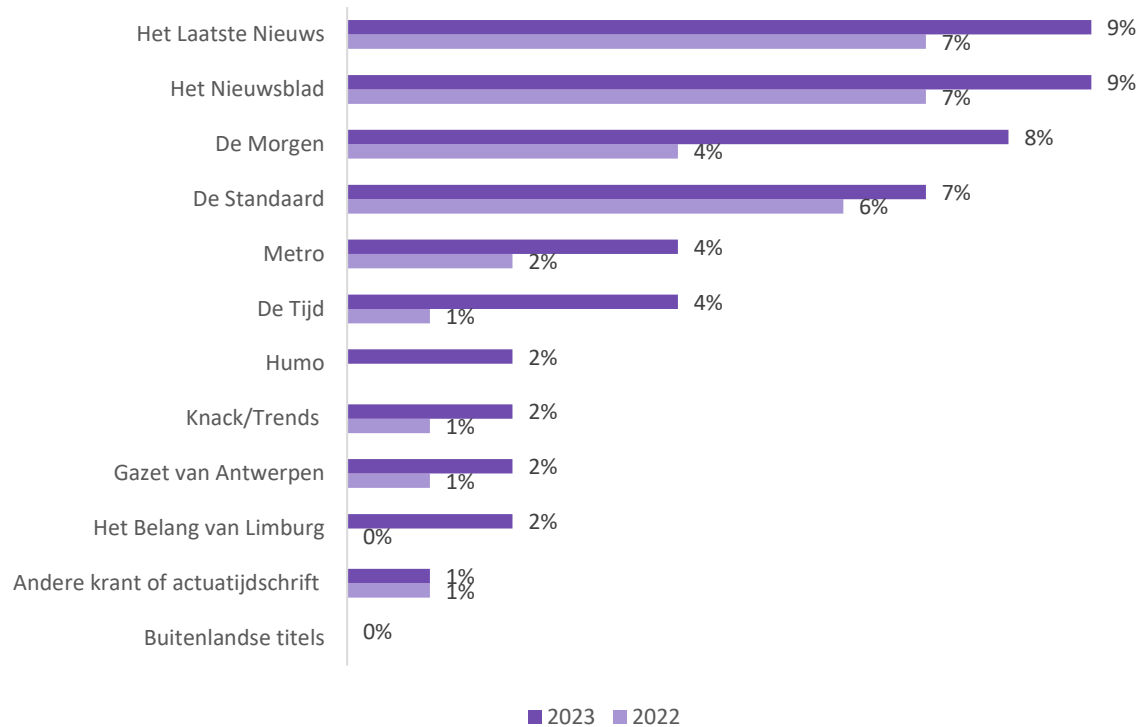
Tabel 3-8. Radionieuws, uitgesplitst naar leeftijd

<i>Radionieuws</i>	ASO	BSO	TSO	afg. geen h. diploma	student hoger	afg. hoger diploma	Totaal
Qmusic	18%	19%	24%	23%	18%	21%	19%
MNM	25%	20%	16%	15%	19%	19%	19%
Studio Brussel	10%	5%	12%	11%	12%	12%	10%

Tabel 3-9. Radionieuws, uitgesplitst naar opleiding

Printmedia

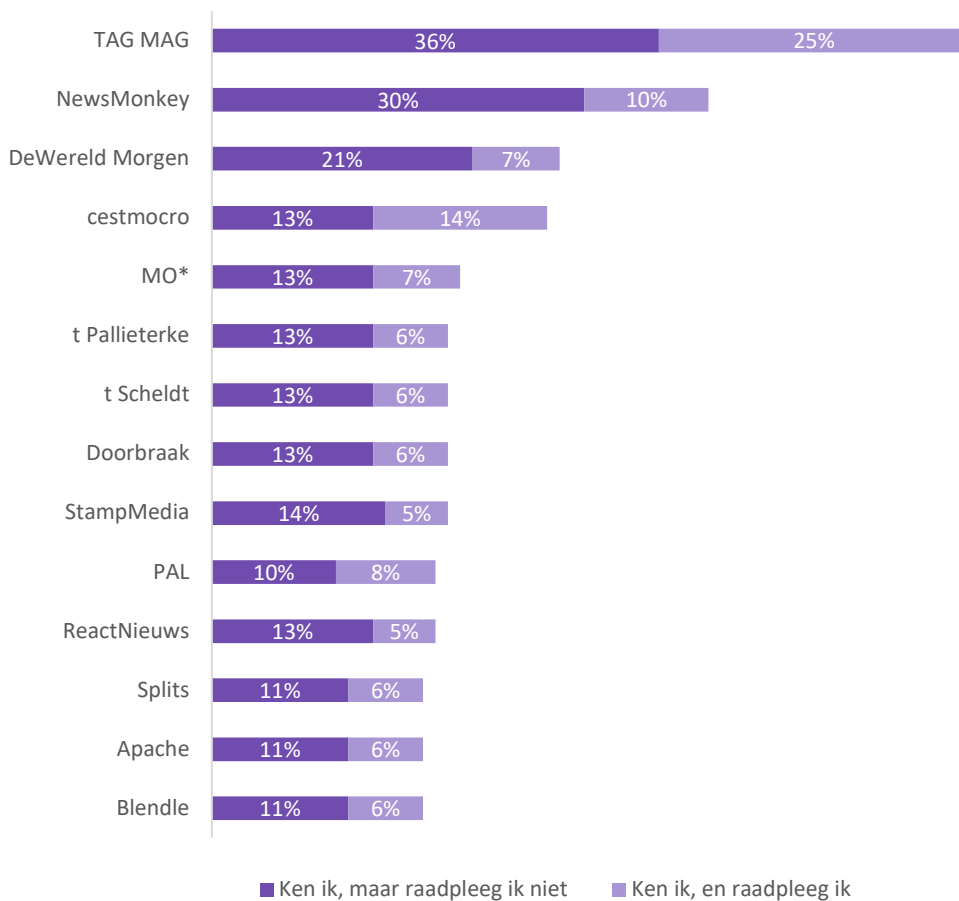
Printmedia blijven de minst populaire nieuwsbron voor jongeren. Toch kennen ze als enige nieuwsbron hogere cijfers dan vorig jaar. Online mag Het Nieuwsblad op achtervolgen aangewezen zijn (zie eerder), op papier zijn ze de evenknie van Het Laatste Nieuws (beide 9%). Bijna een op de tien (9%) jongeren las de voorbije week een papieren editie van Het Laatste Nieuws of Het Nieuwsblad. De kwaliteitskranten De Morgen (8%) en De Standaard (7%) volgen op de voet.

Figuur 3-6. Vink aan waar je de afgelopen week nieuws op papier volgde (Meerdere opties mogelijk)

Alternatieve nieuwsmerken

In de survey werd ook gepolst naar de kennis en het gebruik van alternatieve en/of onafhankelijke nieuwsmerken. TAG MAG is het enige alternatieve nieuwsmerk dat bij meer dan de helft van de jongeren (61%) bekend is. Ook NewsMonkey (40%), DeWereldMorgen (28%) en cestmocro (27%) zijn wat bekender.³ Meest opvallend daarbij is dat meer dan de helft van de jongeren die cestmocro kent, het ook daadwerkelijk raadpleegt. Daarmee is cestmocro het op één na meest geraadpleegde ‘alternatieve’ nieuwskanaal voor jongeren.

Figuur 3-8. In Vlaanderen zijn er heel wat alternatieve of onafhankelijke merken die nieuws verspreiden. Geef aan of je deze titels/mensen kent en gebruikt.

³ Cestmocro is een anoniem socialemediakanaal uit Nederland dat dus ook veel Vlaamse jongeren bereikt. Het is geen professioneel nieuwskanaal, maar profileert zich wel zo met de tagline “het laatste nieuws zie je hier als eerst”.

4 Houding tegenover nieuws

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op hoe jongeren denken over nieuws. Eerst bekijken we in welke mate verschillende nieuwsthema's de jongeren interesseren. Ten tweede gaan we in op de nieuwsattitudes, de redenen die jongeren aangeven om nieuws te raadplegen. Hierna gaan we ook in op de sociale norm: de inschatting die jongeren maken over het nieuwsgebruik van de mensen rond hen. Vervolgens geven we ook een inkijk in hoe jongeren denken over professionele nieuwsmedia. Tot slot bespreken we de mate waarin jongeren bewust nieuws mijden.

4.1 Nieuwsinteresse

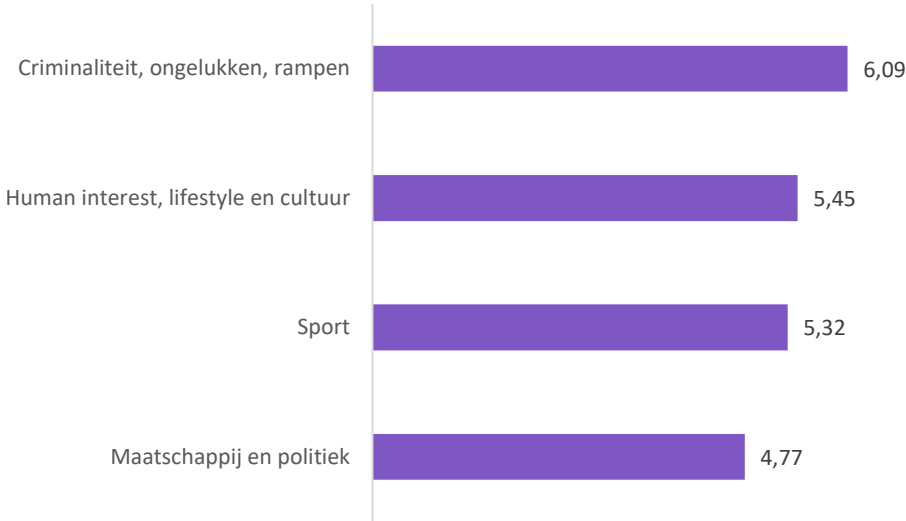
Over het algemeen is er bij jongeren eerder weinig interesse in verschillende nieuwsthema's. Op een schaal van 0 ('helemaal niet geïnteresseerd') tot 10 ('zeer geïnteresseerd') geven jongeren gemiddeld een **5,41** op de vraag in welke mate ze geïnteresseerd zijn in diverse nieuwsthema's. Dit is quasi hetzelfde gemiddelde als vorig jaar (5,37). Moeilijker is het om de diverse thema's te vergelijken met vorig jaar, aangezien de acht categorieën van toen dit jaar herleid werden naar vier thema's.

De nieuwscategorie **criminaliteit, ongelukken, en rampen** werd het best beoordeeld met een gemiddelde interesse van 6,09 op 10. Voorts blijken jongeren meer geïnteresseerd in zogenaamde 'softe' nieuwsthema's als **human interest, lifestyle en cultuur** (5,45) en **sport** (5,32) dan in een 'hard' nieuwsthema als **maatschappij en politiek** (4,77).

Aangezien 'maatschappelijke kwesties' (milieu, economie, integratie, onderwijs, gezondheidszorg) en 'politiek' (parlement, ministers, verkiezingen, politieke partijen, Europa) vorig jaar verdeeld waren in aparte categorieën (en respectievelijk een gemiddelde scoorden van 5,80 en 3,96), rijst het vermoeden dat vooral de term 'politiek' het gemiddelde van die laatste categorie naar omlaag trekt.

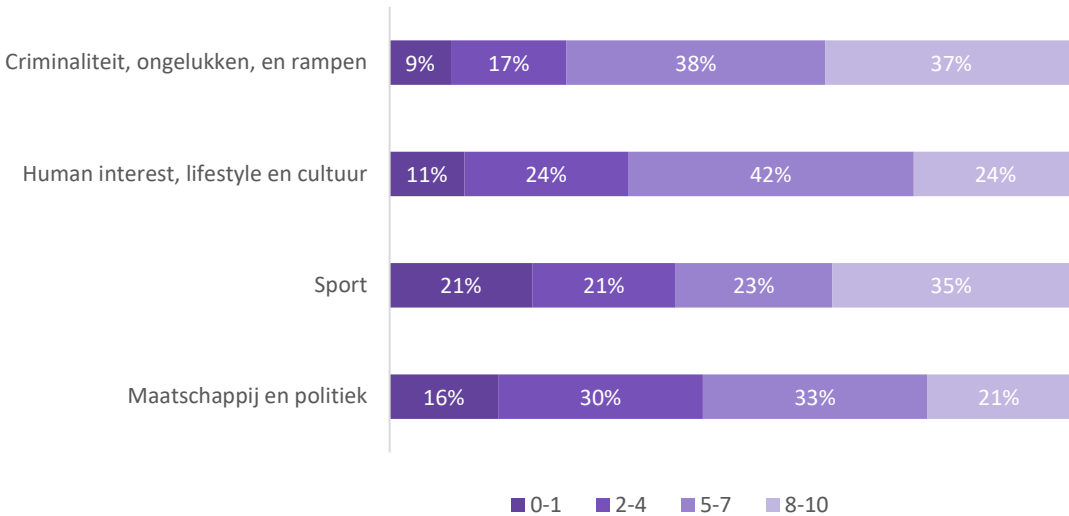
<i>Nieuwsthema</i>	Gemiddelde	SD
Criminaliteit, ongelukken, rampen,...	6,09	2,74
Human interest, lifestyle en cultuur	5,45	2,72
Sport	5,32	3,53
Maatschappij en politiek	4,77	2,93

Tabel 4-1. In het algemeen, hoe geïnteresseerd ben je in nieuwsberichten over... (schaal 0-10)

Figuur 4-1. In het algemeen, hoe geïnteresseerd ben je in nieuwsberichten over... (schaal 0-10)

Als we dieper inzoomen op de verdeling van de scores, dan zien we dat het ‘harde’ nieuws over criminaliteit, rampen en ongelukken bijna niemand onberoerd laat. Human interest, lifestyle en cultuur is een dusdanig brede noemer dat de meesten hier wel ergens hun gading in vinden. Sport kent dan weer hardnekkige voor- en tegenstanders: één op de drie (35%) kan niet zonder, voor één op de vijf (21%) kan sport hen gestolen worden. Eén op de zes (16%) jongeren is nauwelijks of niet geïnteresseerd in maatschappelijke en politieke thema’s.

Figuur 4-2. In het algemeen, hoe geïnteresseerd ben je in nieuwsberichten over... (schaal 0-10)

Wanneer we kijken naar de verschillen tussen leeftijdscategorieën, zien we dat **de meeste interesses stijgen met de leeftijd**. Alleen sport kent een omgekeerd patroon: hoe jonger, hoe groter de interesse voor sport.

<i>Nieuwsthema</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Criminaliteit, ongevallen en rampen	5,57	6,06	6,32	6,51	6,09
Human interest, lifestyle en cultuur	4,61	5,18	6,02	6,19	5,45
Sport	6,17	5,17	4,99	4,78	5,32
Maatschappij en politiek	3,7	4,43	5,23	6,05	4,77
Gemiddelde interesse	5,01	5,21	5,64	5,88	5,41

Tabel 4-2. Gemiddelde nieuwsinteresse per thema uitgesplitst naar leeftijd

Wanneer we kijken naar de verschillen per opleiding, zien we dat **de algemene interesse stijgt met het opleidingsniveau**. Afgestudeerden met een diploma, studenten hoger onderwijs, en leerlingen uit het ASO scoren gemiddeld boven de helft, terwijl afgestudeerden zonder diploma en leerlingen uit het TSO en BSO onder de helft scoren. Hoger opgeleiden (zowel studenten als afgestudeerden) verschillen significant van de andere groepen wat betreft hun interesse voor maatschappij en politiek.

<i>Nieuwsthema</i>	Middelbaar			afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
	ASO	BSO	TSO				
Criminaliteit, ongevallen en rampen	6,2	5,43	5,83	6,28	6,24	6,29	6,09
Human interest, lifestyle en cultuur	5,39	4,5	4,51	5,98	4,73	6,4	5,45
Sport	5,61	5,92	5,58	4,75	3,94	4,4	5,32
Maatschappij en politiek	4,4	3,53	3,81	4,9	5,38	5,71	4,77
Gemiddelde interesse	5,40	4,85	4,93	4,95	5,60	5,70	5,41

Tabel 4-3. Gemiddelde nieuwsinteresse per thema uitgesplitst naar opleiding

Tot slot kijken we ook even naar de verschillen per gender. Vrouwen zijn significant meer geïnteresseerd in human interest, lifestyle en cultuur. Mannen zijn dan weer significant meer geïnteresseerd in sport en in maatschappij en politiek.

	Man	Vrouw	Totaal
Criminaliteit, ongevallen en rampen	5,95	6,24	6,09
Human interest, lifestyle en cultuur	5,07	5,83	5,45
Sport	6,55	4,14	5,32
Maatschappij en politiek	5,17	4,38	4,77
Gemiddelde interesse	5,69	5,15	5,41

Tabel 4-4. Gemiddelde nieuwsinteresse per thema, uitgesplitst naar gender

4.2 Nieuwsattitudes

Nieuwsattitudes zijn de verschillende redenen die mensen hebben om nieuws te raadplegen. Vraga et al. (2021) onderscheiden drie zaken: nieuws raadplegen omdat het nuttig is (*beneficial*), omdat mensen het leuk vinden (*enjoyment*) en/of omdat ze dat belangrijk vinden (*important*). Daarnaast is er ook een vierde reden: omdat mensen het gevoel hebben dat dat van hen verwacht wordt. Op een schaal van 0 ('helemaal niet akkoord') tot 5 ('helemaal akkoord') moesten jongeren aangeven in hoeverre ze akkoord gingen met stellingen over die vier attitudes.

Vlaamse jongeren volgen nieuws vooral omdat ze dat **belangrijk** vinden (gemiddelde: 3,64) en omdat ze dat **nuttig** vinden (3,49). In mindere mate doen ze dat omdat ze het **leuk** vinden (3,03) of omdat dat van hen **wordt verwacht** (2,75). Deze gemiddelden zijn zeer gelijkaardig aan deze van vorig jaar.

Wanneer we deze motivaties uitsplitsen naar de verschillende *leeftijdscategorieën*, dan zijn ze – net als vorig jaar – voor alle motivaties in stijgende lijn: hoe ouder de jongeren, hoe nuttiger, leuker én belangrijker ze nieuws (raadplegen) vinden. Het meest uitgesproken zijn de verschillen in extrinsieke motivatie: hoe ouder de jongeren, hoe meer ze het nieuws volgen omdat het van hen verwacht wordt.

<i>Attitudes</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Ik volg het nieuws omdat het belangrijk is.	3,41	3,64	3,77	3,77	3,64
Ik volg het nieuws omdat ik het nuttig vind.	3,14	3,47	3,69	3,73	3,49
Ik volg het nieuws omdat ik het leuk vind.	2,68	2,93	3,23	3,39	3,03
Ik volg het nieuws omdat dat van mij verwacht wordt.	2,06	2,65	3,12	3,31	2,75
Gemiddelde motivatie	2,82	3,17	3,45	3,55	3,23

Tabel 4-5. Nieuwsattitudes uitgesplitst naar leeftijd

<i>Attitudes</i>	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. h. diploma	Totaal
Ik volg het nieuws omdat het belangrijk is.	3,63	3,34	3,41	3,71	3,82	3,82	3,64
Ik volg het nieuws omdat ik het nuttig vind.	3,53	2,94	3,25	3,26	3,81	3,97	3,49
Ik volg het nieuws omdat ik het leuk vind.	2,95	2,55	2,83	3,12	3,21	3,38	3,03
Ik volg het nieuws omdat dat van mij verwacht wordt.	2,38	2,26	2,46	2,62	3,05	3,26	2,75
Gemiddelde motivatie	3,12	2,77	2,99	3,18	3,47	3,61	3,23

Tabel 4-6. Nieuwsattitudes uitgesplitst naar opleidingsniveau

4.3 Sociale norm

De sociale norm is gebaseerd op Vraga et al. (2021) en meet de (impliciete) sociale druk die jongeren ervaren om nieuws te raadplegen. We maken hierbij een onderscheid tussen de ouders, vrienden en (indien van toepassing) de leerkrachten. Op een schaal van 0 ('helemaal niet akkoord') tot 5 ('helemaal akkoord') moesten jongeren aangeven in hoeverre ze akkoord gingen met stellingen over hoe aandachtig ouders, vrienden, en leerkrachten het nieuws volgen. Uit de analyse daarvan blijkt dat jongeren denken dat **leerkrachten** (gemiddelde: **3,8**) het meest aandachtig het nieuws volgen, gevolgd door **ouders (3,68)** en **vrienden (3,46)**. De volgorde is dezelfde als vorig jaar, maar de cijfers liggen dichter bij elkaar (leerkrachten werden vorig jaar wat hoger ingeschat en vrienden wat lager). Er werden geen significante verschillen gevonden op basis van leeftijd, opleiding, of gender.

4.4 Meningen over nieuwsmedia

In de volgende paragrafen gaan we dieper in op hoe jongeren denken over nieuws. Op een schaal van 0 ('helemaal niet akkoord') tot 5 ('helemaal akkoord') moesten jongeren aangeven in hoeverre ze akkoord gingen met stellingen over het nieuws. De jongeren gingen het meest akkoord met de stelling dat **nieuws te weinig de positieve of hoopvolle ontwikkelingen belicht** (gemiddelde: **3,31**) en met de stelling dat **nieuwsberichten te serieus** zijn (**3,28**). De jongeren situeerden zich iets neutraler met betrekking tot de stelling dat er **voldoende verschillende invalshoeken aan bod komen** (**3,16**). Gemiddeld genomen lijkt er geen uitdrukkelijke wens te zijn om **vragen over het nieuws te kunnen stellen aan journalisten** (**2,86**).

Deze gemiddelden zijn bijna een blauwdruk van de gemiddelden van vorig jaar. Alleen de stelling 'Nieuwsberichten zijn te serieus. Ik mis een vleugje humor' kent een vermeldenswaardige stijging (van 2,94 naar 3,28). Wanneer we inzoomen op *leeftijd*, dan merken we dat die nood aan een humoristische toets in het nieuws vooral leeft bij de jongste leeftijdscategorie.

<i>Houding tov professionele nieuwsmedia</i>	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Nieuws belicht te weinig de positieve of hoopvolle ontwikkelingen.	3,11	3,32	3,45	3,38	3,31
Nieuwsberichten zijn te serieus. Ik mis een vleugje humor.	3,49	3,17	3,23	3,21	3,28
Er komen voldoende verschillende invalshoeken aan bod.	3,12	3,13	3,08	3,33	3,16
Ik wil mijn vragen over het nieuws aan nieuwsmedia/journalisten kunnen stellen.	2,57	2,78	3,07	3,06	2,86

Tabel 4-7. Houding tov professionele nieuwsmedia uitgesplitst naar leeftijd

Op basis van opleiding werden geen significante verschillen vastgesteld, op basis van gender wel: vrouwen missen vooral positieve of hoopvolle nieuwsverhalen, mannen vooral een vleugje humor.

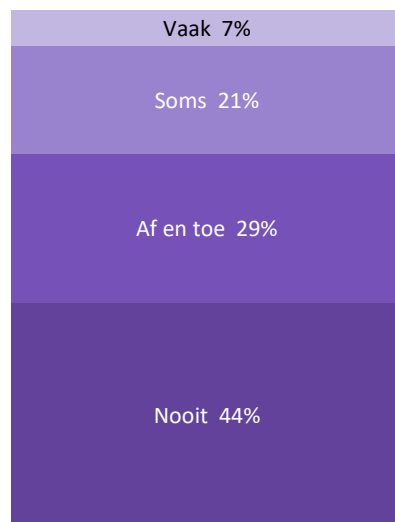
	Man	Vrouw	Totaal
Nieuws belicht te weinig de positieve of hoopvolle ontwikkelingen.	3,23	3,38	3,31
Nieuwsberichten zijn te serieus. Ik mis een vleugje humor.	3,38	3,19	3,28
Er komen voldoende verschillende invalshoeken aan bod.	3,27	3,05	3,16
Ik wil mijn vragen over het nieuws aan nieuwsmedia/journalisten kunnen stellen.	2,89	2,82	2,86

Tabel 4-8. Houding tov professionele nieuwsmedia uitgesplitst naar gender

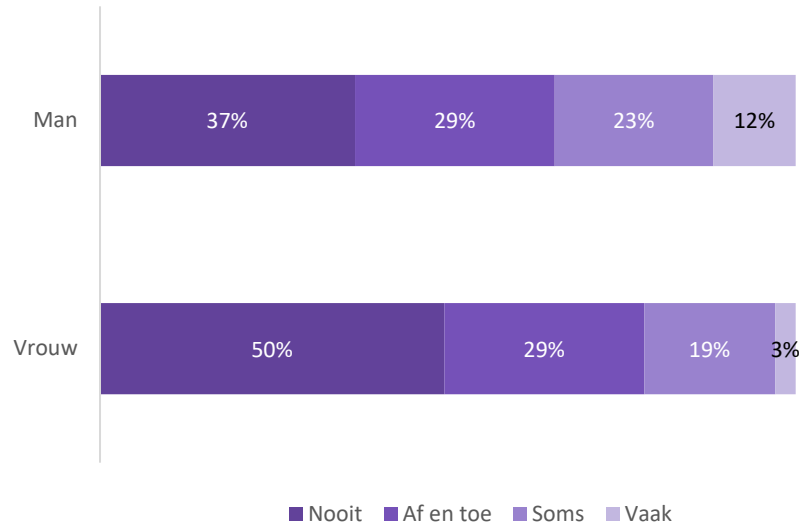
4.5 Nieuwsmijding

Dit jaar werden voor het eerst ook vragen meegenomen over nieuwsmijding. Nieuwsmijding is een concept dat opgang maakt in journalistiek onderzoek, en waarbij aandacht wordt besteed aan het *niet* consumeren van nieuws. Wereldwijd zouden mensen om tal van redenen steeds vaker *bewust* nieuws mijden (Newman et al., 2022). Terwijl occasioneel nieuwsmijden nog gezien kan worden als een gezonde manier om de onophoudelijke informatiestroom in bedwang te houden, gaat frequent nieuwsmijden gepaard met wantrouwen tegenover nieuws (Picone et al., 2023; Vandenplas et al., 2021).

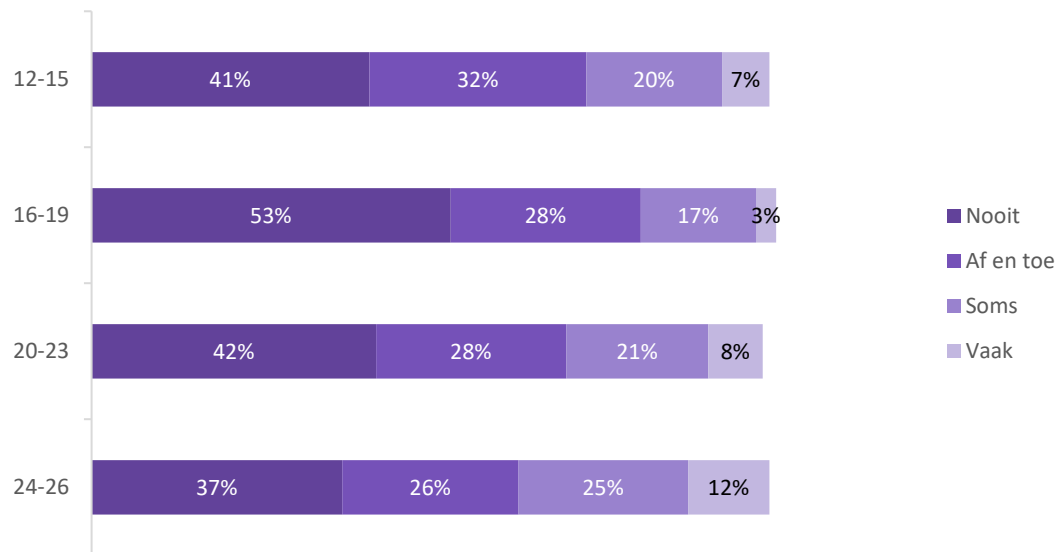
In Vlaanderen mijdt 63% van de volwassen nieuwsgebruikers (18+) het nieuws in zekere mate, waarvan een kleine groep (9%) vaak (Picone et al., 2023). Eenzelfde percentage (63%) vinden we in ons onderzoek voor de oudste leeftijdscategorie (24-26). De jongere nieuwsgebruikers trekken dat gemiddelde echter naar omlaag. Alle leeftijdscategorieën samen **mijdt 56% van de Vlaamse jongeren het nieuws in zekere mate, waarvan 7% vaak**. De bevinding van wereldwijd onderzoek dat vrouwen vaker nieuws mijden dan mannen (Newman et al., 2023) gaat echter niet op voor jongeren in Vlaanderen. Terwijl bijna twee op de drie (63%) jonge mannen in zekere mate nieuws mijdt, geldt dat voor slechts één op de twee (51%) jonge vrouwen. Uitgesplitst naar opleiding, vinden we de meeste nieuwsmijders terug in het BSO (64%).

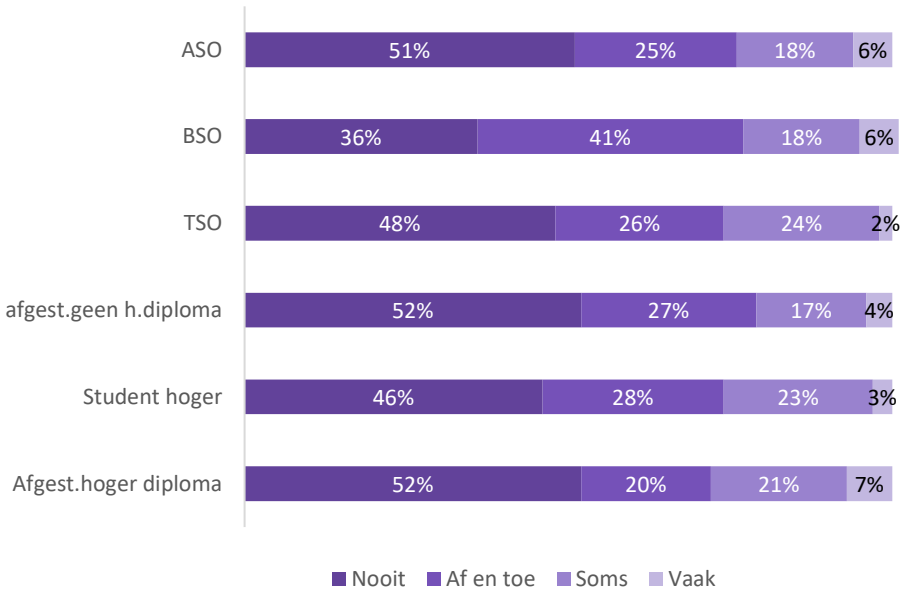
Figuur 4-3. Hoe vaak heb je gedurende de afgelopen dagen bewust gezorgd dat je niet in aanraking kwam met nieuws?

Figuur 4-4. Hoe vaak heb je gedurende de afgelopen dagen bewust gezorgd dat je niet in aanraking kwam met nieuws? Uitgesplitst naar gender

Figuur 4-5. Hoe vaak heb je gedurende de afgelopen dagen bewust gezorgd dat je niet in aanraking kwam met nieuws? Uitgesplitst naar leeftijd

Figuur 4-6. Hoe vaak heb je gedurende de afgelopen dagen bewust gezorgd dat je niet in aanraking kwam met nieuws? Uitgesplitst naar opleidingsniveau

Wie aanduidde het nieuws ‘af en toe’, ‘soms’ of ‘vaak’ te mijden, werd ook gevraagd naar de redenen waarom. De lijst met motivaties werd overgenomen van het Reuters Digital News Report (Newman et al., 2022), een internationale studie naar nieuwsgebruik. **Van de Vlaamse jongeren die weleens nieuws mijden zegt vier op tien (40%) dat te doen omdat er te veel aandacht is voor onderwerpen als politiek, de oorlog in Oekraïne of het coronavirus.**

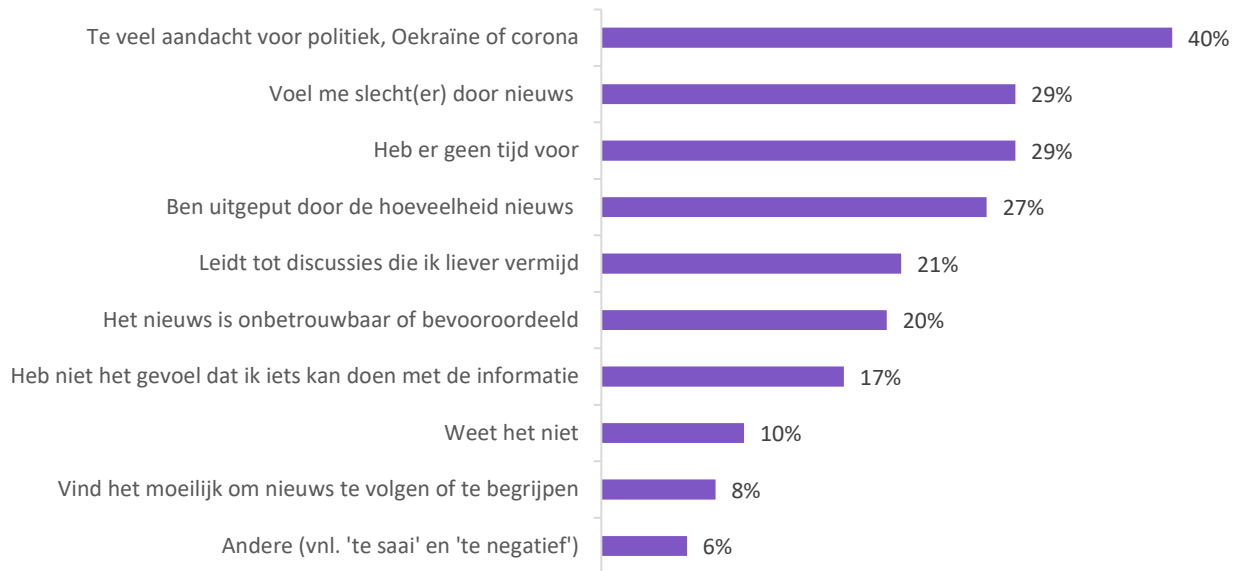
De percentages van de Vlaamse jongeren komen redelijk goed overeen met de internationale studie bij volwassenen. Er zijn twee noemenswaardige verschillen. Enerzijds blijkt **‘Ik heb er geen tijd voor’ (29%)** voor Vlaamse jongeren een meer doorslaggevende reden te zijn dan voor de volwassen respondenten in het Digital News Report (waar dit een reden was voor amper 14%). Niettegenstaande jongeren voortdurend nieuws tegenkomen (zie figuur 3.1), lijken ze nieuws dus toch te zien als iets ‘waar ze tijd voor moeten maken’. Anderzijds is **‘Ik voel me slecht(er) wanneer ik met nieuws geconfronteerd wordt’ (29%)** voor Vlaamse jongeren een minder doorslaggevende reden (36% in het Digital News Report). Daarbij moet echter opgemerkt dat dit in ons onderzoek met voorsprong de belangrijkste reden was voor de frequente nieuwsmijders, ofwel de jongeren die aangaven ‘vaak’ het nieuws te mijden. Binnen die weliswaar beperkte groep (n=86) geeft zes op de tien (57%) aan om die reden het nieuws te mijden.

Eén op de vier (27%) zegt nieuws te mijden omdat ze ‘uitgeput zijn door de hoeveelheid nieuws’.

Terwijl dit nog kan worden geïnterpreteerd als een ‘gezonde’ vorm van nieuwsmijding om de

onophoudelijke informatiestroom onder controle te houden, **mijdt één op de vijf (20%) nieuws uit wantrouwen ('het nieuws is onbetrouwbaar of bevooroordeeld') of uit conflictvermijding ('het leidt tot discussies die ik liever vermijd')**. Opmerkelijk nog: de meeste jongeren mijden het nieuws **niét omdat ze het moeilijk vinden om te volgen of te begrijpen (8%)**.

Jongeren mijden het nieuws vooral omdat er te veel aandacht is voor bepaalde thema's, niet omdat ze het te moeilijk vinden

Figuur 4-7. Welke van de volgende opties zijn redenen waarom je actief het nieuws mijdt? Vink aan wat van toepassing is (meerdere opties mogelijk)

5 Jongeren en nepnieuws

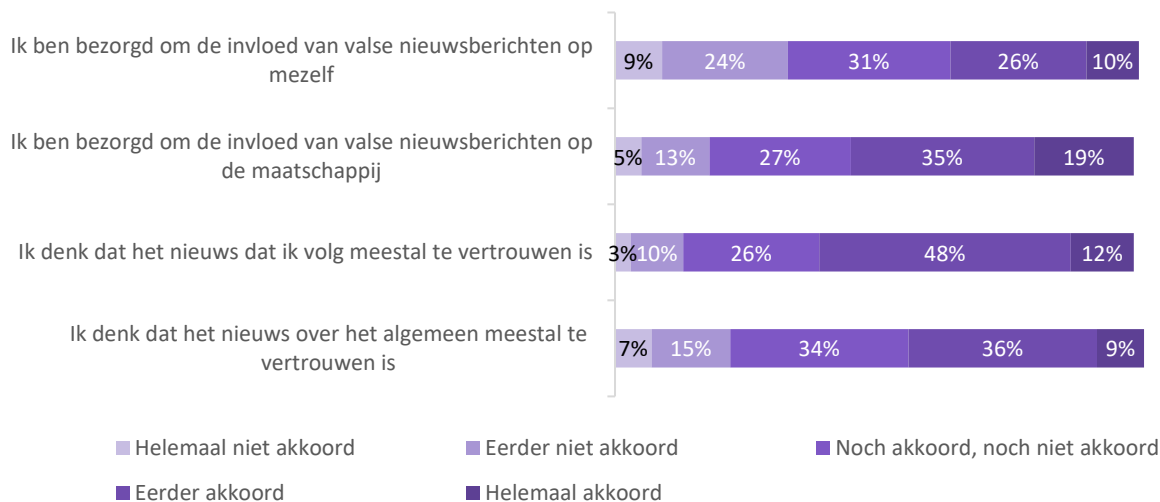
In het komende blok gaan we dieper in op de kennis van jongeren met betrekking tot desinformatie. We bepreken eerst of ze de term kennen. Vervolgens gaan we na welke strategieën jongeren gebruiken om de betrouwbaarheid van het nieuws in te schatten. Hierna geven we weer hoe jongeren scoren op een kennistest. Tot slot evalueren we hoe goed jongeren in staat zijn om nepnieuws te herkennen. Aan de hand van 10 bevraagde verhalen geven we weer hoe jongeren desinformatie (al dan niet succesvol) ontmaskeren.

5.1 Houding t.o.v. nepnieuws

In lijn met de resultaten van vorig jaar zijn Vlaamse jongeren vooral bezorgd om de invloed van valse nieuwsberichten op de maatschappij (eerder en helemaal akkoord samengeteld 54%), wat een stuk hoger ligt dan het aandeel dat bezorgd is om de invloed op zichzelf (36%).

Net als bij Vlamingen in het algemeen (zie Picone et al., 2023) daalt ook het vertrouwen in nieuws bij jongeren. **Een op de zes (60%) jongeren heeft nog vertrouwen in het nieuws dat hij of zij zelf raadpleegt** (een daling van 8 procentpunt t.o.v. vorig jaar). Minder jongeren (45%) hebben vertrouwen in het nieuws in het algemeen, al blijft dat cijfer wel min of meer stabiel ten opzichte van vorig jaar.

Jongeren vooral bezorgd over hoe onbetrouwbaar nieuws anderen beïnvloedt

Figuur 5-1. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?

De bezorgdheden over de invloed van nepnieuws en over de betrouwbaarheid van nieuws nemen toe naarmate de jongeren ouder worden.

	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Ik ben bezorgd om de invloed van valse nieuwsberichten op mezelf.	2,83	3,00	3,08	3,33	3,06
Ik ben bezorgd om de invloed van valse nieuwsberichten op de maatschappij.	3,25	3,52	3,64	3,58	3,50
Ik denk dat het nieuws dat ik volg meestal te vertrouwen is.	3,43	3,51	3,62	3,68	3,56
Ik denk dat nieuws over het algemeen meestal te vertrouwen is.	3,12	3,23	3,35	3,34	3,26

Tabel 5-1. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar leeftijd

Hoe hoger opgeleid de jongeren zijn, hoe groter de bezorgdheid over de invloed van valse nieuwsberichten (zowel op zichzelf als op de maatschappij). Jongeren met een hoger diploma hebben het meeste vertrouwen in nieuws (voor zowel het nieuws dat ze zelf volgen als nieuws in het algemeen), leerlingen uit het BSO het minste vertrouwen.

	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Ik ben bezorgd om de invloed van valse nieuwsberichten op mezelf.	2,95	2,82	2,82	2,87	3,21	3,08	3,06
Ik ben bezorgd om de invloed van valse nieuwsberichten op de maatschappij.	3,48	3,07	3,32	3,18	3,79	3,84	3,50
Ik denk dat het nieuws dat ik volg meestal te vertrouwen is.	3,64	3,21	3,53	3,3	3,64	3,76	3,56
Ik denk dat nieuws over het algemeen meestal te vertrouwen is.	3,29	2,94	3,24	3,21	3,31	3,47	3,26

Tabel 5-2. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar opleidingsniveau

5.2 Nepnieuws of fake news gekend

94%
al gehoord
van nepnieuws

94% van de jongeren heeft al van de term nepnieuws of fake news gehoord

(vorig jaar was dat nog 96%)

Uitgesplitst naar opleiding zien we dat nepnieuws alleen bij afgestudeerden zonder hoger diploma wat minder gekend is.

	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Heb jij al over nepnieuws of fake news gehoord?	96%	93%	98%	87%	94%	94%	94%

Tabel 5-3. Heb jij al over nepnieuws of fake news gehoord? Uitgesplitst naar opleidingsniveau

5.3 Strategieën om betrouwbaarheid nieuws in te schatten

Twee op de vijf (40%) zegt zelden of nooit te controleren of een nieuwsartikel betrouwbaar is. Het gemiddelde (2,16) ligt een pak lager dan vorig jaar (3,08), maar vergelijken is moeilijk omdat de vraag toen anders werd gesteld.⁴ Merk op dat dit gemiddelde stijgt met de leeftijd en met het opleidingsniveau.

	Zelden tot nooit	Minder dan maandelijks	Meer dan maandelijks, maar minder dan wekelijks	Enkele keren per week	(Bijna) dagelijks	Totaal	\bar{x}
Hoe vaak controleer je of een nieuwsartikel betrouwbaar is?	40%	25%	19%	11%	5%	100%	2,16

Tabel 5-3. Hoe vaak controleer je of een nieuwsartikel betrouwbaar is?

	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Ik controleer soms hoe betrouwbaar een nieuwsartikel is.	2,02	2,06	2,31	2,29	2,16

Tabel 5-4. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar leeftijd

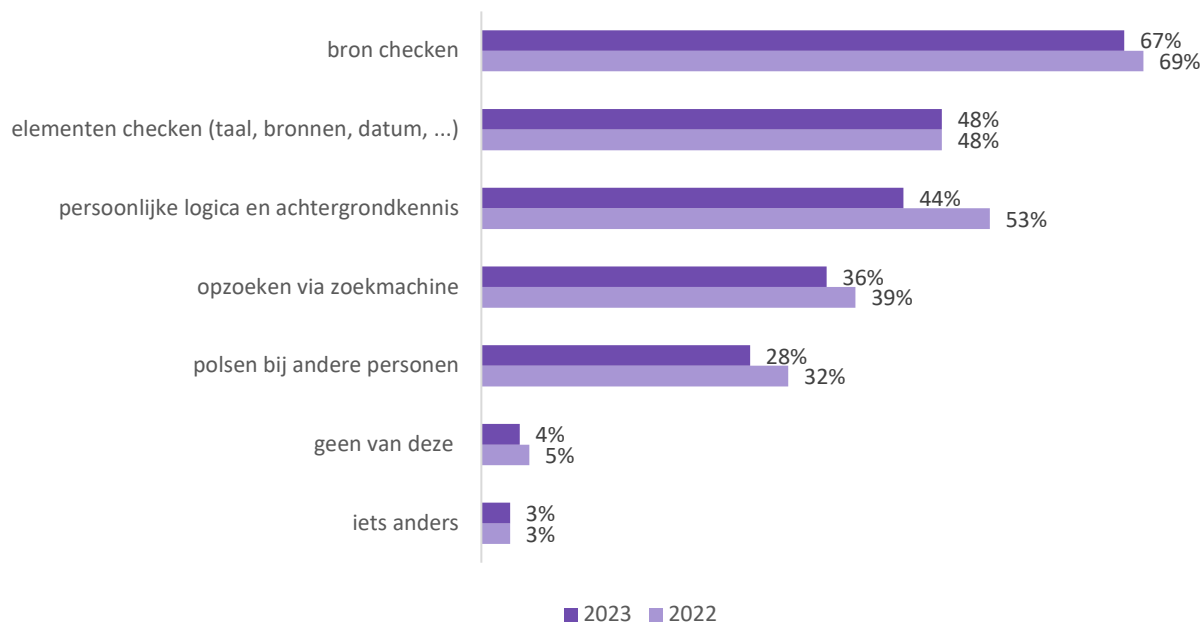
	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Ik controleer soms hoe betrouwbaar een nieuwsartikel is.	2,21	1,97	1,94	1,85	2,32	2,34	2,16

Tabel 5-5. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar opleidingsniveau

⁴ Toen kregen de respondenten de stelling 'Ik controleer soms hoe betrouwbaar een nieuwsartikel is', waarop ze een vijfpuntsschaal voorgeschoteld kregen van 'helemaal akkoord' tot 'helemaal niet akkoord'.

Jongeren hebben verschillende manieren om te controleren hoe betrouwbaar informatie is. **Twee op de drie (67%) jongeren doet dat door de bron van het nieuws te checken.** De top drie wordt vervolledigd door ‘elementen van het artikel controleren’ (48%) en ‘vertrouwen in persoonlijke logica en achtergrondkennis’ (44%). Dat laatste werd vorig jaar vaker aangehaald, de andere percentages zijn vrij vergelijkbaar.

Betrouwbaarheid van nieuws wordt vooral ingeschat adhv bron

Figuur 5-2. Wanneer je nieuws tegenkomt, hoe schat je de betrouwbaarheid van het nieuws in?

Checken wie het artikel publiceerde, wordt vaker gedaan door de min-twintigers. Elementen van het artikel controleren wordt dan weer vaker gedaan door de plus-twintigers.

Strategie	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Te checken wie het artikel publiceerde (bv. VRT-nieuwssite beschouw ik als een betrouwbare bron waardoor ik niet twijfel aan de juistheid van het verhaal)	70%	75%	60%	64%	67%
Elementen van het artikel te controleren, zoals wanneer het artikel verscheen, hoe het taalgebruik is, welke bronnen gebruikt zijn	38%	45%	53%	56%	48%

Na te gaan wat ik zelf denk, via persoonlijke logica of achtergrondkennis van het verhaal	43%	52%	42%	40%	44%
Het verhaal opzoeken via Google of een andere zoekmachine	36%	38%	40%	29%	36%
Te polsen bij andere personen	30%	28%	27%	28%	28%
Geen van deze	10%	3%	3%	2%	4%
Iets anders	5%	3%	2%	1%	3%

Tabel 5-7. Wanneer je nieuws tegenkomt, hoe schat je de betrouwbaarheid van het nieuws in? (Meerdere opties mogelijk)

Hoger opgeleiden (zowel studenten als afgestudeerden) en ASO-leerlingen zullen vaker vertrekken vanuit persoonlijke logica of achtergrondkennis dan afgestudeerden zonder diploma en leerlingen uit het BSO en TSO.

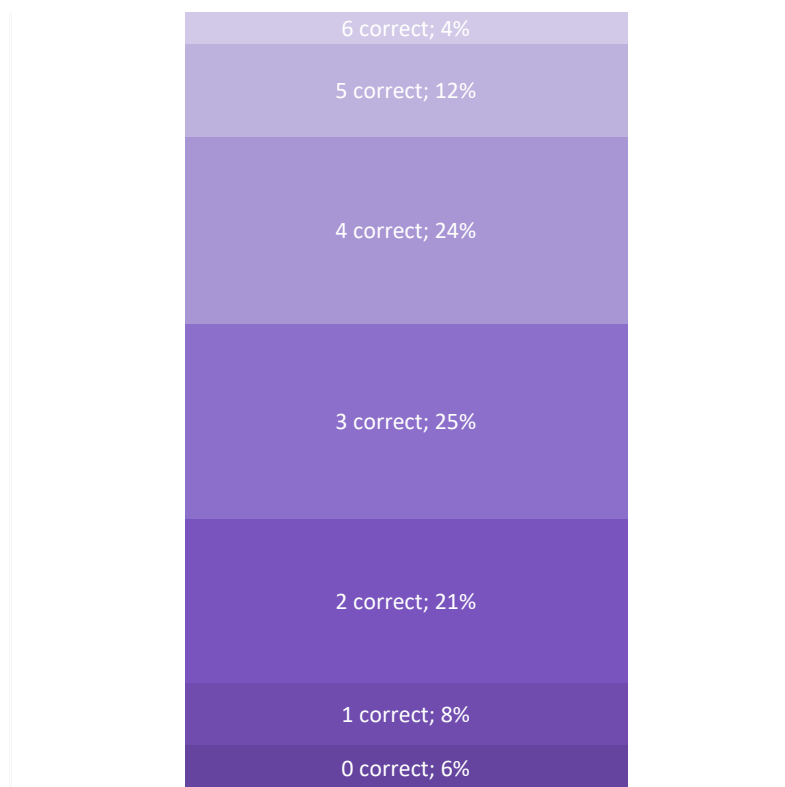
	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Te checken wie het artikel publiceerd (bv. VRT-nieuwssite beschouw ik als een betrouwbare bron waardoor ik niet twijfel aan de juistheid van het verhaal)	76%	65%	65%	54%	63%	69%	67%
Elementen van het artikel te controleren, zoals wanneer het artikel verscheen, hoe het taalgebruik is, welke bronnen gebruikt zijn	51%	36%	44%	58%	50%	51%	48%
Na te gaan wat ik zelf denk, via persoonlijke logica of achtergrondkennis van het verhaal	52%	37%	38%	32%	48%	52%	44%
Het verhaal opzoeken via Google of een andere zoekmachine	46%	22%	34%	35%	43%	37%	36%
Te polsen bij andere personen	35%	26%	27%	19%	27%	24%	28%
Geen van deze	4%	8%	8%	11%	2%	1%	4%
Iets anders	5%	3%	1%	0%	2%	2%	3%

Tabel 5-8. Wanneer je nieuws tegenkomt, hoe schat je de betrouwbaarheid van het nieuws in? (Meerdere opties mogelijk)

5.4 Test stellingen nepnieuws

De jongeren kregen zes stellingen voorgeschoteld rond nepnieuws. Gemiddeld halen ze hierop **3/6**. Twee op de drie (65%) antwoordde minstens de helft van de vragen juist. Deze cijfers liggen lager dan vorig jaar. Toen haalden de jongeren gemiddeld 3,5/6, en slaagde 80% voor dezelfde test.

65% slaagt op kennistest over nepnieuws

Figuur 5-3. Overzicht in percentage van score die jongeren haalden op de kennistest over nepnieuws.

Zijn volgende stellingen over nepnieuws volgens jou waar of niet?

	Waar	Onwaar	Ik weet het niet	Totaal
Nepnieuws is onjuiste informatie, maar is niet bedoeld om ons te misleiden.	21%	58%	19%	100%
Wie nepnieuws maakt, kan daar veel geld mee verdienen.	51%	19%	30%	100%
Nepnieuws wordt (onder meer) gemaakt om onze politieke voorkeur te beïnvloeden.	53%	20%	26%	100%
Een journalist die per ongeluk foute informatie in een artikel opneemt, maakt nepnieuws.	34%	43%	22%	100%
Nepnieuws wordt vooral verspreid via sociale media en minder door kranten, radio en televisie.	65%	23%	11%	100%
Nepnieuws wordt online vooral door computerprogramma's en zogenaamde 'bots' verspreid, en veel minder door echte personen.	34%	36%	30%	100%

Tabel 5-6. Zijn volgende stellingen over nepnieuws volgens jou waar of niet? (Vet gedrukt = juist)

Leeftijd blijkt geen bepalende factor voor het slagen op deze test. Gender en opleiding zijn dat wel. Mannen, leerlingen in het BSO en afgestudeerden zonder hoger diploma scoren slechter.

	Man	Vrouw	Totaal
Score kennis over nepnieuws	2,86	3,25	3,03

Tabel 5-7. Score kennis over nepnieuws, uitgesplitst naar gender

	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Score kennis over nepnieuws	3,14	2,59	3,3	2,8	3,27	3,26	3,03

Tabel 5-11. Score kennis over nepnieuws, uitgesplitst naar opleiding

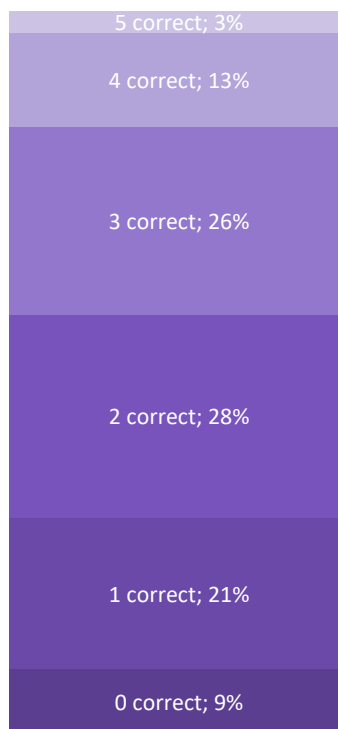
5.5 Misinformatie herkennen

Globale bevindingen

Elk van de jongeren kreeg vijf (nep)nieuwsverhalen gepresenteerd. Deze bestonden uit een zin en een afbeelding. Uit de 10 berichten (waarvan 7 vals en 3 echt) op de volgende bladzijden werden er ad random vijf voorgelegd aan de jongeren.

Terwijl vorig jaar nog 58% slaagde voor een gelijkaardige test, schat dit jaar **slechts twee op de vijf (42%) de echtheid van drie of meer verhalen correct in**. De vergelijking is niet helemaal eerlijk, omdat de jongeren meer actuele en dus andere (nep)nieuwsverhalen voorgeschoteld kregen.

42% van de jongeren schat de echtheid van 3 of meer verhalen correct in

Figuur 5-4. Overzicht in percentage van score die jongeren halen op inschatten van (nep)nieuwsberichten

Jongens zijn iets slechter in het herkennen van nepnieuwsverhalen dan meisjes: zij halen gemiddeld 2,12 op 5. Meisjes halen 2,29 op 5. Leerlingen in het BSO en afgestudeerden zonder hoger diploma scoren slechter in het herkennen van nepnieuwsverhalen.

	Man	Vrouw	Totaal
Score herkennen misinformatie	2,12	2,29	2,20

Tabel 5-12. Score misinformatie herkennen, uitgesplitst naar geslacht

	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Score herkennen misinformatie	2,26	2,09	2,27	2,05	2,41	2,26	2,20

Tabel 5-13. Score misinformatie herkennen, uitgesplitst naar opleiding

Overzicht (nep)nieuwsverhalen

De totaalscore van de nepnieuwstest mag dan misschien niet vrolijk stemmen, als we de antwoorden verhaal per verhaal bekijken dan zien we dat de meerderheid het meestal bij het rechte eind heeft. Dat komt omdat de percentages twijfelaars de foute antwoorden altijd overstemmen. In twee gevallen (verhalen 7 en 9) overstemmen de twijfelaars ook de juiste antwoorden. Op de volgende pagina's gaan we meer in detail in op de afzonderlijke (nep)nieuwsverhalen.

Titel (nep)nieuwsverhaal	Waar	Ik weet het niet	Niet waar
1. Kinderen van 11 tot 15 die veel gesuikerde energiedrank drinken, hebben 66% meer kans op ADHD	23%	33%	44%
2. Auto rijdt in rijdende vrachtwagen om te ontsnappen aan politie	25%	32%	43%
3. 'Kleine Picasso' (10) is een hit in de kunstwereld	55%	37%	8%
4. De Russische voetbalploeg is uitgesloten van deelname aan kwalificatie voor het EK van 2024 in Duitsland.	52%	35%	13%
5. In Roemenië bestaat er een Coca-Cola met looksmaak	18%	33%	49%
6. Komiek Philippe Geubbels rijk geworden door bitcoins	18%	35%	48%
7. Trump niet welkom op begrafenis van Queen Elizabeth II	22%	48%	30%
8. Powernap van 8-15 minuten kan je weer veilig op weg helpen	54%	27%	19%
9. Virale video toont rebelse leerlingen in Brusselse school	30%	51%	19%
10. Watermeloenen kunnen schuimen door chemische injectie	19%	36%	44%

Tabel 5-14. Overzicht (nep)nieuwsberichten (Vet gedrukt = juist)

Detailoverzicht van de berichten

Bericht: "Kinderen van 11 tot 15 die veel gesuikerde energiedrank drinken, hebben 66% meer kans op ADHD."

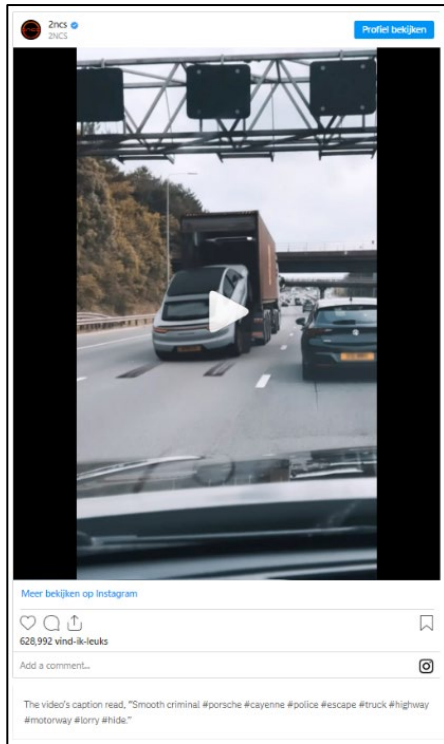

- 👉 44% schat bericht juist in als NEP
- 👁️ 16% zag bericht eerder
- ⚠️ 50% hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 👍 30% likete bericht
 - 🙅 25% deed niets
 - ⚠️ 22% doorgestuurd met waarschuwing
 - ↻️ 12% stuurde bericht door
 - 🚩 17% rapporteerde als verdacht

Waarom denken ze dat?

- '' De site ziet er helemaal niet professioneel uit, waardoor het lijkt dat wat erop staat niet altijd te vertrouwen is.
- '' De site komt raar over, er wordt gebruik gemaakt van comic sans ms wat niet serieus genomen wordt.
- '' Als je de tekst bekijkt wordt er niet aan bronvermelding gedaan. Ze spreken in het artikel over 'Amerikaanse onderzoekers' en 'andere onderzoekers' maar de specifieke informatie mist hier. Daardoor kan je de bronnen niet controleren en weet ik niet of dit bericht waar of niet waar is.
- '' Ik vind de info over het onderzoek nogal vaag: Wie heeft dit onderzoek uitgevoerd? Wanneer? Hoe?... Daarbij is het artikel inhoudelijk niet logisch opgesteld. De lay-out van de pagina is heel druk en informeel.
- '' Ik heb ADHD. Dit is een afwijking in je brein en hoe je brein zuurstof opneemt. Suiker zal hier dus niet veel aan veranderen.
- '' Ik studeer geneeskunde.

Bericht: "Auto rijdt in rijdende vrachtwagen om te ontsnappen aan politie."

- 🔥 43% schat bericht juist in als NEP
- 👁️ 20% zag bericht eerder (vnl. via Instagram en Facebook)
- ⚠️ 42% hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 🙅 40% deed niets
 - 👍 32% likete bericht
 - 🔄 17% stuurde bericht door
 - 🗣️ 16% doorverteld in eigen woorden

Waarom denken ze dat?

- " Het is **heel onwaarschijnlijk** dat zoiets kan.
- " Een vrachtwagen rijdt niet met een open laadruimte over de autostrade.
- " De dempers van de kar van de vrachtwagen bewegen niet.
- " Als een auto per se wil vluchten rijdt hij niet in op vrachtwagens.
- " De beelden zien er onrealistisch uit. Waarschijnlijk via **computersimulatie** in elkaar gestoken.
- " De videobeelden lijken niet echt. Het is ook **geen vertrouwde/gekende nieuwspagina** dat dit onder de aandacht brengt.
- " Ik denk dat het waar is omdat **diegene dat het gepost heeft geverifieerd is** (blauwe vinkje naast de naam).
- " Het Instagramaccount dat het filmpje post **heeft een blauw vinkje. Dit zou tot meer betrouwbaarheid moeten leiden**, maar ik ben niet zeker of het waar is.

Bericht: "'Kleine Picasso' (10) is een hit in de kunstwereld."

👉 55% schat bericht juist in als ECHT

👁️ 27% zag bericht eerder (vooral op Instagram)

⚠️ [waarschuwing nvt want verhaal klopt]

Waarom denken ze dat?

- " Het gaat hier om een bericht van nws.nws.nws het jongerennewskanaal van de VRT. VRT is **een betrouwbare bron**, we mogen ervan uitgaan dat dit nieuws echt is.
- " Omdat het bericht afkomstig is van nws.nws.nws en dit een platform van de openbare omroep is. Zij hanteren belangrijke fact checks en brengen nieuws naar jongeren dus hebben een **maatschappelijk functie om betrouwbaar nieuws te brengen**.
- " Het is gedeeld door nws.nws.nws. Dit is een onderdeel van VRTNWS. **Deze posts zijn meestal correct. Indien dat niet zo is, krijg je niet veel later een update.**
- " Het is van een betrouwbaar **nieuwsaccount dat ik zelf ook volg**.
- " er staat **een blauw vinkje** naast de naam en het ziet er ook echt uit.
- " **Ze hebben veel volgers en likes** en er staat een vinkje bij hun profiel.
- " Als ik me niet vergis had ik **het artikel een tijdje terug in het Nieuwsblad gelezen en nog veel andere betrouwbare nieuwssites** op Facebook.
- " Ze geven **heel wat voorbeelden** en het is dezelfde stijl allemaal.
- " Lijkt me **niet iets waar je fake news over zou maken**.

Bericht: "De Russische voetbalploeg is uitgesloten van deelname aan de kwalificatiereeks voor het EK van 2024 in Duitsland."

- **52%** schat bericht juist in als ECHT
- **35%** zag of hoorde bericht eerder (vooral via televisie en op Instagram)
- [waarschuwing nvt want verhaal klopt]

Waarom denken ze dat?

- " Door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne denk ik dat dit **niet onlogisch** is.
- " Ik heb dit denk ik **al via verschillende reguliere nieuwswebsites gehoord**
- " **Het komt van een account met veel volgers**
- " **Omdat c'est mocro een betrouwbare nieuwsbron is.**
- " Want **ik volg het account zelf** en de dingen die ze posten zijn voor zover ik weet allemaal waar
- " Het account plaatst **humoristische posts**. Hierdoor is het lastig te achterhalen of het waar is of niet.
- " Ik denk dat het waar is. Russische ploegen zijn momenteel volgens mij uitgesloten van alle internationale toernooien. **De nieuwssite zelf vind ik niet super betrouwbaar** en ook de headline 'mag ook niet meedoen' klinkt niet heel professioneel. Het nieuwtje zelf is volgens mij echter wel waar.
- " Rusland is al van enorm veel zaken gebannen door de oorlog, dus dit is zeer goed mogelijk. Maar ik twijfel toch, want ik weet niet of Rusland als Europa telt of niet, of Rusland meedoet met een EK of niet.

Bericht: "In Roemenië bestaat er een Coca-Cola met looksmaak."

- 👉 **49%** schat bericht juist in als NEP
- 👁️ **13%** zag bericht eerder (vooral op Instagram)
- ⚠️ **60%** hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 👍 **43%** likete bericht
 - ➡️ **26%** stuurde bericht door
 - 🙄 **21%** deed niets

Waarom denken ze dat?

- " **Als die cola zou bestaan zouden ze er reclame over maken**
- " Het lijkt me **heel onwaarschijnlijk dat een bekend merk als Coca Cola zo'n uitgesproken smaak op de markt brengt zonder dat het nieuws daarmee overspoeld wordt**
- " Cola met looksmaak is iets raar en **ik denk niet dat de smaak populair zou zijn**. Er staat geen link of iets anders op hoe je het kan controleren, maar ik vind het iets te raar om echt te zijn.
- " Omdat het **niet een nieuwsbericht is maar een gewone foto**
- " **Het blikje lijkt gefotoshopt en het bericht is een 'meme'**. Dus zal waarschijnlijk niet waar zijn.
- " dit bericht is **als grap bedoeld het is een meme**
- " **Gewoon een meme komt van een onbekend persoon** dus niet betrouwbaar
- " Dit lijkt een oude internetpost of meme, er bestaat een kans dat **de foto bewerkt is**.
- " Er wordt **geen bron vermeld en je krijgt verder geen informatie**.
- " ik ben half Roemeens en ik denk dat dat nog wel **zou kunnen want Dracula is van Roemenië** dus looksmaak kan wel maar het is wel heel raar en vies.
- " Omdat er een jongen in mijn klas zit die uit Roemenië komt. **HIJ ZEGT DAT HET WAAR IS**

Bericht: "Komiek Philippe Geubels rijk geworden door bitcoins."

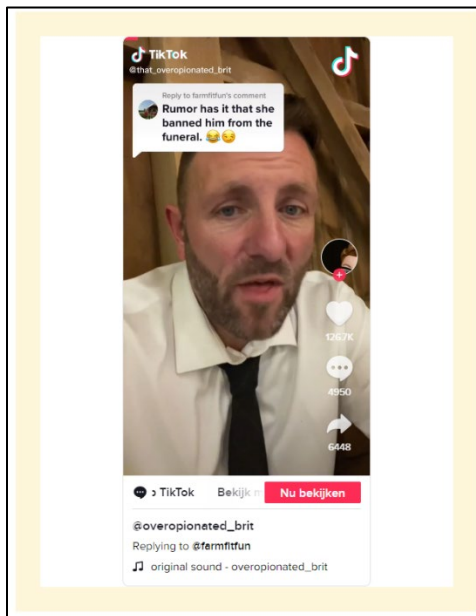

- 👉 **48%** schat bericht juist in als NEP
- 👁️ **19%** zag of hoorde bericht eerder (vooral via Facebook)
- ⚠️ **49%** hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 🙅 43% deed niets
 - 👍 22% likete bericht
 - 🔄 23% stuurde bericht door
 - ⚠️ 17% doorgestuurd met waarschuwing
 - 🚩 13% rapporteerde als verdacht

Waarom denken ze dat?

- " **Geubels is niet met hoofdletter geschreven.** Het komt dus al vrij onverzorgd over en dat maakt dat ik denk dat het niet waar is.
- " De titel klinkt **heel overdreven.**
- " De **titel en ondertitels zijn heel vaag**, eerder bedoeld om mensen vooral op de link te laten klikken. De opmaak is al verdacht.
- " **Dit nieuws probeert ervoor te zorgen dat je er op klikt** omdat het het heel erg verbazend probeert te zijn terwijl het niks laat weten over wat verbaast.
- " Het is **clickbait.**
- " Dit zijn **vaak voorkomende berichtgevingen waarbij bekende gezichten worden (mis)gebruikt om mensen te misleiden.**
- " Het is vreemd dat banken bang worden van een investering van Philippe Geubels.
- " Dit ga ik wel geloven aangezien dat er meerdere grote nieuwswebsites bij staan.
- " "Het lijkt van de pot gerukt en **geeft geen argumentering of geloofwaardige bronnen (het geeft wel bronnen aan maar ik geloof niet dat het effectief bronnen zijn)**

Bericht: "Ex-president van de Verenigde Staten Donald Trump was niet welkom op de begrafenis van de Britse koningin Queen Elizabeth II."

- 👉 30% schat bericht juist in als NEP
- 👁️ 20% zag of hoorde bericht eerder (vooral via Instagram, televisie, en TikTok)
- ⚠️ 35% hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 🙅 39% deed niets
 - 👍 31% likete bericht
 - 🔄 17% stuurde bericht door
 - 🚩 17% rapporteerde als verdacht

Waarom denken ze dat?

- " De man kan heel gemakkelijk een roddel starten. Hij is **niet een bekend iemand, want hij heeft geen blauw vinkje.**
- " Dit kan zeker waar zijn maar hoe kunnen mensen hier zeker over zijn. **Een random persoon op TikTok die het zegt maakt het niet waar.**
- " Het is geen journaliste en **het filmpje komt niet van een nieuws account.** Ook zie ik geen artikels verschijnen in het filmpje dus ik zie geen feiten.
- " Dit is **niet gepost door een officiële nieuwssite.**
- " Het lijkt alsof hij het ter plekke verteld en het nieuw zelfs is ook **nogal "overdreven" verwoord. Het geeft geen objectieve invalshoek,** zoals nieuws hoort te doen.
- " Het zou op zich waar kunnen zijn dat Trump niet welkom was, maar ik zou hier geen conclusies over trekken op basis van de uitspraken van deze man. Daarnaast is zijn gebruikersnaam nogal vreemd. Blijkbaar deelt hij vooral zijn meningen (over'opinion'ated) en **meningen zijn subjectief.**
- " Omdat het een **"rumor"** is dus je moet het niet altijd geloven.
- " Hij **was geen president meer,** dus hoefde daar ook niet meer te zijn.

Bericht: "Een powernap van 8 tot 15 minuten kan je weer veilig op weg helpen."

54% schat bericht juist in als ECHT

32% zag of hoorde bericht eerder (vooral via Facebook en Instagram)

[waarschuwing nvt want verhaal klopt]

Waarom denken ze dat?

- " De Standaard is **een betrouwbare krant**, is bovendien een factcheck artikel.
- " Aangezien dit **de titel van een factcheck in de standaard** is, ga ik ervan uit dat deze stelling klopt.
- " De Standaard lijkt me erg te vertrouwen, maar er staat bovenaan dat het een factcheck is dus **ik denk dat ze in het artikel gaan bespreken of het waar is of niet daarom twijfel ik.**
- " De Standaard is een eerder betrouwbare bron. Het is ook onderdeel van hun FACTCHECK-sectie. **Het zou niet zo slim zijn om als journalist een titel te gebruiken die niet waar is.**
- " Het lijkt mij **niet echt iets nuttigs om over te liegen. Ik denk dat fake news vooral wordt gebruikt om mensen iets anders te doen geloven dat voordeel oplevert voor de mensen die fake news creëren.** Daarnaast zou dit ook wel kunnen kloppen. Beter dit dan moe rijden en een ongeluk veroorzaken.
- " Komt van een bekende krant (Standaard). **Is wel overgenomen van het Nieuwsblad dus er kan iets uit context gehaald zijn.**
- " Betrouwbare nieuwssite. **Kan ook niet echt zijn is al vaker geweest dat "betrouwbare" nieuwssites fake news verspreiden.**
- " Waarheid beoordelen is wel erg **moeilijk met alleen een titel en random foto.**
- " Ziet er een geloofwaardige titel uit, echter staat in het bijschrift van de figuur het woord "pitten" wat de credibiliteit van het artikel sterk doet dalen. **Zelf sta ik sceptisch tegenover de beweerde hypothese.**

Bericht: "Virale video toont rebelse leerlingen in Brusselse school."

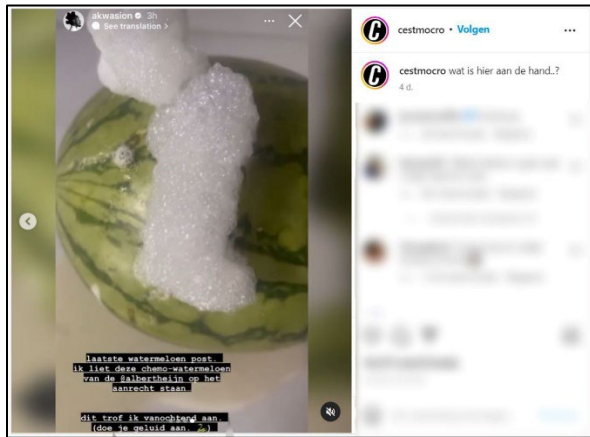

- 👁️ 19% schat bericht juist in als NEP
 - 👁️ 15% zag bericht eerder (vooral via Instagram)
 - ⚠️ 55% hiervan met waarschuwing dat het vals was
- Reactie na zien van het bericht
- 👍 39% likete bericht
 - 🙄 32% deed niets
 - 🔄 24% stuurde bericht door
 - ⚠️ 22% doorgestuurd met waarschuwing

Waarom denken ze dat?

- " Dat is **niet meteen een heel betrouwbare bron**.
- " Een **random post van iemand online**. Ik vertrouw alleen nieuws van bekende nieuwssites.
- " Het is een **facebookpost zonder context** of betrouwbare bron.
- " Ik denk dat het helemaal van de pot gerukt is. Dat het iets helemaal anders is en **een andere context op geplakt** is of iets anders dat er totaal niet waar is.
- " Dit kan ooit gebeurd zijn, **er is in de video zelf geen datum te zien noch kan je duidelijk uitmaken dat het in Brussel zou gebeurd zijn**. De tactiek om oude filmpjes uit andere landen volledig uit de context te trekken, wordt al lang gebruikt door politiek (extreem-)rechtse aanhangers.

Bericht: "Watermeloenen kunnen schuimen door chemische injectie."

- 👉 44% schat bericht juist in als NEP
- 👁️ 17% zag bericht eerder (vooral via Instagram en TikTok)
- ⚠️ 50% hiervan met waarschuwing dat het vals was
- 📄 Reactie na zien van het bericht
 - 👍 39% likete bericht
 - 🙄 38% deed niets
 - 🔄 22% stuurde bericht door

Waarom denken ze dat?

- " Dat lijkt me gewoon **heel raar**.
- " Het is **niet belangrijk voor het nieuws en je ziet ook niet de details**. het staat gewoon op Instagram geplaatst en dat is niet altijd betrouwbaar.
- " **Geen betrouwbaar nieuwskanaal en weinig info**.
- " Ik heb al gehoord van de bron, cestmuro, maar heb het zelf nog niet gebruikt. Ik heb ook al **vernomen dat deze bron bedoeld is voor een specifiek publiek en misschien niet altijd de waarheid verkondigt**. Ook levert een foto met schuim geen bewijsmateriaal tegen de kwaliteit van de meloen.
- " **C'est muro is redelijk betrouwbaar**.
- " De foto is **van een andere bron genomen die zeker fake news kan verspreiden**.
- " Heel veel mensen hebben dit geprobeerd en het schuimde allemaal.
- " Ik eet veel watermeloen in de zomervakantie en dat gebeurt dan nooit
- " Tegenwoordig kan je niet meer weten of je zoiets kan vertrouwen. Het zou waar en onwaar kunnen zijn. **Ik ken deze persoon niet die dit heeft geplaatst dus dat maakt het ook moeilijker om te weten of het waar is**.
- " Watermeloen kan **enkel schuimen als ze bedorven zijn**.

6 Nieuwswijsheid

Dit laatste stuk wil de nieuwswijsheid van Vlaamse jongeren in kaart brengen. Ten eerste gaan we hiervoor kijken naar de zelfgepercipieerde nieuwswijsheid, de mate waarin jongeren van zichzelf denken dat ze in staat zijn om kritisch om te gaan met nieuws. Hierna rapporteren we de scores op een kennistest rond de bredere context van nieuwsproductie, -distributie en -gebruik. We baseerden ons hiervoor op een reeks vragen ontwikkeld door Vraga et al. (2021). Tot slot brengen we de verschillende blokken van dit rapport samen om verbanden te vinden tussen kennis en gedrag rond nieuws.

6.1 Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid

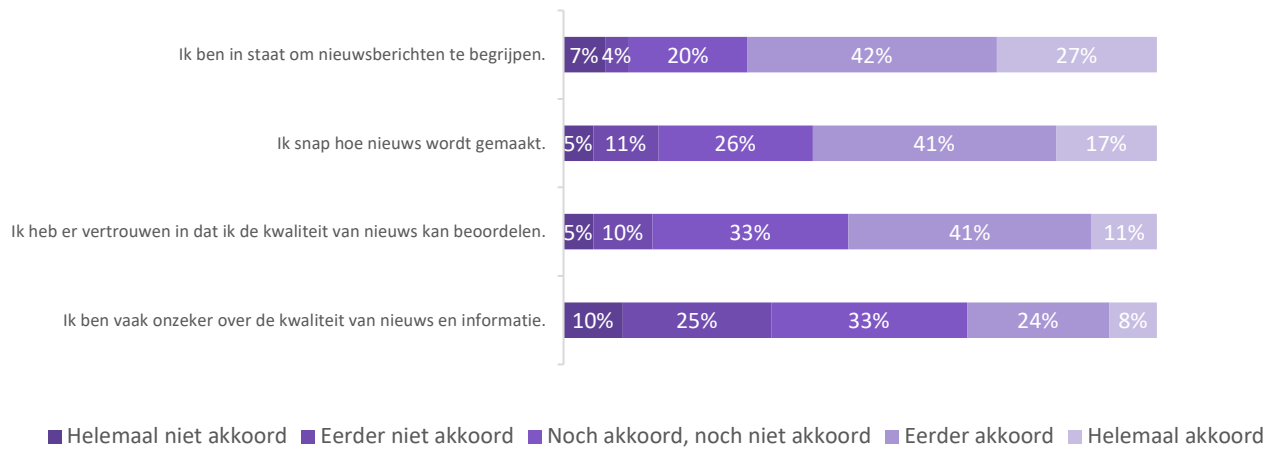
Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid (origineel Self-perceived news literacy) is een schaal ontwikkeld door Vraga et al. (2015) die meet hoe nieuwswijs jongeren zichzelf inschatten. Het onderzoek van de auteurs toont aan dat mensen die geloven in hun eigen kunnen, inderdaad ook echt kritischer kunnen omgaan met nieuws.

Jongeren hebben het gevoel dat ze in staat zijn om kritisch om te gaan met nieuws. Zeven op de tien (69%) jongeren geeft aan dat ze nieuwsberichten kunnen begrijpen. Zes op de tien (58%) zegt te snappen hoe nieuws wordt gemaakt en ongeveer de helft (52%) van de jongeren zegt vertrouwen te hebben in zichzelf dat ze de kwaliteit van nieuws kunnen beoordelen. Tegelijk geeft een derde (32%) aan vaak onzeker te zijn over de kwaliteit van nieuws en informatie. Zowel de volgorde van de items als de gemiddelden zijn vrij vergelijkbaar met vorig jaar.

<i>Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid</i>	Helemaal niet akkoord		Neutraal		Helemaal akkoord	Totaal	\bar{x}
Ik ben in staat om nieuwsberichten te begrijpen.	7%	4%	20%	42%	27%	100%	3,77
Ik snap hoe nieuws wordt gemaakt.	5%	11%	26%	41%	17%	100%	3,55
Ik heb er vertrouwen in dat ik de kwaliteit van nieuws kan beoordelen.	5%	10%	33%	41%	11%	100%	3,44
Ik ben vaak onzeker over de kwaliteit van nieuws en informatie.	10%	25%	33%	24%	8%	100%	2,96

Tabel 6-1. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?

Jongeren hebben het gevoel dat ze in staat zijn om kritisch om te gaan met nieuws

Figuur 6-2. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?

Hoe ouder, hoe groter het zelfvertrouwen om nieuwsberichten te begrijpen, om te snappen hoe nieuws wordt gemaakt, en om de kwaliteit van nieuws te beoordelen. Maar ook hoe groter de onzekerheid over de kwaliteit van nieuws en informatie.

Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid	12-15	16-19	20-23	24-27	Totaal
Ik ben in staat om nieuwsberichten te begrijpen.	3,45	3,84	3,92	3,94	3,77
Ik snap hoe nieuws wordt gemaakt.	3,32	3,59	3,61	3,74	3,55
Ik heb er vertrouwen in dat ik de kwaliteit van nieuws kan beoordelen.	3,15	3,37	3,59	3,72	3,44
Ik ben vaak onzeker over de kwaliteit van nieuws en informatie.	2,76	2,81	3,04	3,30	2,96

Tabel 6-2. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar leeftijd

Hoger opgeleiden (zowel studenten als afgestudeerden) hebben er meer vertrouwen in dat ze de kwaliteit van nieuws kunnen beoordelen.

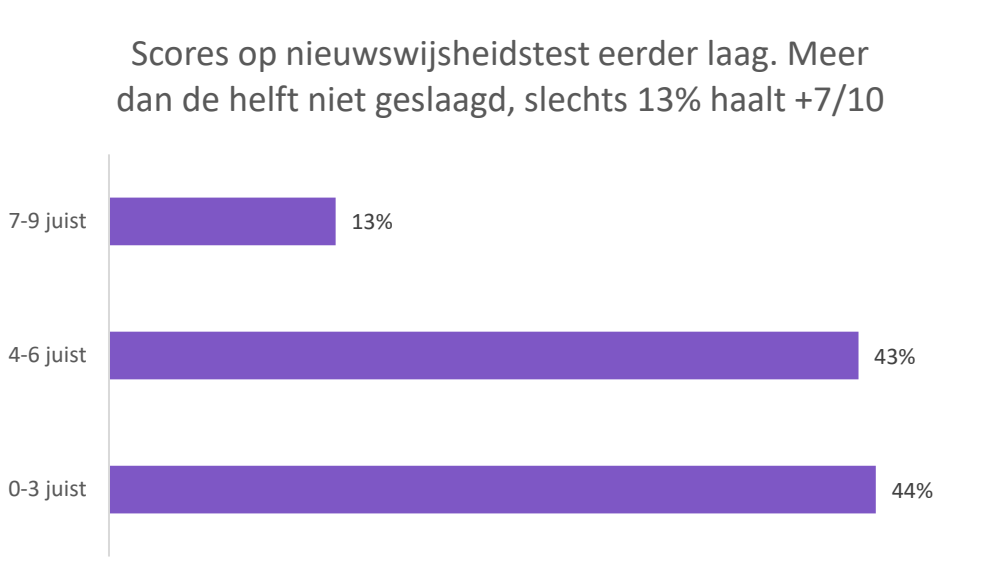
<i>Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid</i>	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Ik ben in staat om nieuwsberichten te begrijpen.	3,83	3,22	3,74	3,71	4,03	4,15	3,77
Ik snap hoe nieuws wordt gemaakt.	3,51	3,2	3,54	3,47	3,67	3,82	3,55
Ik heb er vertrouwen in dat ik de kwaliteit van nieuws kan beoordelen.	3,27	3,07	3,38	3,38	3,66	3,74	3,44
Ik ben vaak onzeker over de kwaliteit van nieuws en informatie.	2,72	2,76	2,88	3,16	2,99	3,07	2,96

Tabel 6-3. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar opleidingsniveau

6.2 Korte kennistest

Vraga et al. (2021) ontwikkelden een kennistest bestaande uit 15 kennisvragen om nieuwswijsheid te meten. Hiermee polsen ze naar de kennis over de persoonlijke en maatschappelijke processen waarin nieuws wordt gemaakt, verspreid en geconsumeerd. De originele Amerikaanse kennistest is aangepast aan de Vlaamse nieuwsecologie, en werd dit jaar uitgebreid naar 21 vragen waarvan de jongeren er ad random 10 te zien kregen. De vragen zijn steeds multiple choicevragen, met telkens maar 1 antwoord correct. De jongeren konden ook steeds ‘ik weet het niet’ aanvinken.

Wanneer we de scores bekijken, dan merken we op dat deze eerder laag zijn. De scores variëren van 0 tot 9/10, met **een gemiddelde van exact 4 op 10** ($SD=2,08$). Omgerekend is dat quasi hetzelfde gemiddelde als vorig jaar (toen 6,13 op 15). **Slechts twee op de vijf (22%) slaagt voor de kennistest** (er werd geen giscorrectie toegepast).

Figuur 6-1. Visuele samenvatting van de kennistest over nieuws

Vrouwen en hoger opgeleiden (zowel studenten als afgestudeerden) scoren beter op de kennistest. De 12- tot 15-jarigen hadden het meeste moeite met de kennisvragen.

	Man	Vrouw	Totaal
Score kennistest nieuws	3,72	4,27	4

Tabel 6-3. Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar geslacht

	12-15	16-19	20-23	24-26	Totaal
Score kennistest nieuws	3,26	4,2	4,37	4,27	4

Tabel 6-4. Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar geslacht

	ASO	BSO	TSO	afgest. geen h. diploma	student hoger	afgest. hoger diploma	Totaal
Score kennistest nieuws	4	3,15	3,73	3,78	4,78	4,83	4

Tabel 6-5. Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar opleiding

De vragenbatterij zoomt in op vijf verschillende domeinen rond nieuws en journalistiek. Vraga et al. (2021) spreken hierbij over de 5C's: Context, Creatie, Content, Circulatie en Consumptie.

Context	Sociale, wettelijke en economische omkadering waarin nieuws wordt gemaakt
Creatie	Proces dat journalisten en anderen doorlopen om nieuws of andere journalistieke inhoud te bedenken, rapporten en maken
Content	Eigenschappen die een nieuwsverhaal of -bericht onderscheidt van andere soorten media
Circulatie	Proces waarbij nieuws verspreid en verdeeld wordt naar potentieel publiek
Consumptie	Persoonlijke eigenschappen die bijdragen aan nieuwsgebruik, aandacht en evaluatie

Tabel 6-7. Definities van de 5C's van nieuws door Vraga et al. (2021)

Op de vragen over de **context van nieuws** scoren jongeren over het algemeen niet zo goed. Slechts één vraag werd door meer dan de helft van de jongeren juist beantwoord.

- **77% weet dat HLN staat voor 'Het Laatste Nieuws'** (andere antwoordopties: 'Heel Leuk Nieuws'; 'Het Laagste Nieuws'; 'HLN is geen afkorting'; en 'ik weet het niet')
- **37% weet dat het niet de taak van de openbare omroep is om 'winstgevend te zijn'** (andere antwoordopties: 'Een zo groot mogelijk aantal Vlamingen bereiken'; 'Voor een kwalitatief hoogstaand aanbod zorgen in de sectoren informatie, cultuur, educatie en ontspanning'; 'Bijdragen tot de ontwikkeling van de identiteit en diversiteit van de Vlaamse

- cultuur'; Programma's maken voor een breed en algemeen publiek, maar ook voor een nichepubliek'; en 'ik weet het niet')
- **35% weet dat het meeste nieuws in Vlaanderen wordt gemaakt door 'bedrijven die winst willen maken'** (andere antwoordopties: 'Bedrijven die geen winst willen maken'; 'Bedrijven die beheerd worden door de overheid'; en 'ik weet het niet')
 - **28% weet dat het persagentschap in België 'Belga' heet** (andere antwoordopties: 'BelgoPress'; 'Persagentschap België'; 'Reuters'; en 'ik weet het niet')
 - **19% weet dat de mediasector in Vlaanderen bestaat uit 5 mediagroepen** (andere antwoordopties: 25, 10, 2, en 'ik weet het niet')

Ook de kennis over de **creatie van nieuws** is eerder laag. Geen enkele vraag werd door een meerderheid van de jongeren juist beantwoord.

- **49% weet wat een journalist *niet* (zelf) doet, namelijk 'kranten verkopen'** (andere antwoordopties: 'nieuws filteren'; 'nieuws begrijpbaar maken'; 'mensen een mening laten vormen'; en 'ik weet het niet')
- **45% weet dat 'een hoofdredacteur' het meest invloed heeft op het nieuws** (andere antwoordopties: 'De reporter'; 'Het nieuwsanker die het nieuws leest'; 'De cameraman'; en 'ik weet het niet')
- **36% weet dat het grootste verschil tussen een website zoals GoogleNews en een website zoals standaard.be m.b.t. de verslaggeving van nieuws is dat Google in tegenstelling tot De Standaard geen eigen reporters heeft die informatie/nieuws verzamelen** (andere antwoordopties: 'Google focust op internationaal nieuws, terwijl De Standaard vooral focust op lokaal nieuws'; 'Google heeft meer redacteurs dan De Standaard'; 'Google vraagt meer geld voor nieuws dan De Standaard'; en 'ik weet het niet')
- **15% weet dat een persbericht schrijven de taak is van 'een woordvoerder van Coca-Cola'** (andere antwoordopties: 'Een journalist van VRT.be'; 'Een advocaat van Gmail'; 'Een producer van Het Nieuws'; en 'Ik weet het niet')

Met de kennis over **nieuwscontent** zit het al wat beter. Twee vragen werden door een meerderheid van de jongeren juist beantwoord.

- **63% herkent een screenshot van het artikel 'Minstens 26 doden in Centraal-Amerika door orkaan Julia' (HLN, 11 oktober 2022) als 'internationaal' nieuws** (andere antwoordopties: 'Lokaal'; 'Regionaal'; 'Nationaal'; en 'ik weet het niet')
- **55% weet dat de belangrijkste informatie in een nieuwsverhaal meestal 'helemaal in het begin' staat** (andere antwoordopties: 'In de derde paragraaf'; 'Waar het volgens de schrijver het best past in het hele verhaal'; 'Aan het einde van het verhaal, als samenvatting'; en 'Ik weet het niet')

- **44% weet dat, als er verkiezingen in het nieuws zijn, het meestal gaat over ‘wie er aan het winnen is’** (andere antwoordopties: ‘Een analyse van de verschillende standpunten van de kandidaten’; ‘Informatie over de opleidingen van de kandidaten’; en ‘Ik weet het niet’)
- **40% herkent een screenshot van het artikel ‘Verlaat de platitudes in het debat over misdaad en straf’ (De Standaard, 10 oktober 2022) als een artikel met een ‘commentaarfunctie’** (andere antwoordopties: ‘Onderzoeksfunctie’; ‘Informerende functie’; ‘Entertainende functie’; en ‘ik weet het niet’)
- **26% weet dat het aantal migranten dat wordt neergezet als crimineel in het nieuws ‘minder is dan de eigenlijke hoeveelheid migranten’** (andere antwoordopties: ‘Gelijk aan de eigenlijke hoeveelheid migranten’; ‘meer dan de eigenlijke hoeveelheid migranten’; ‘minder dan de eigenlijke hoeveelheid migranten’; en ‘ik weet het niet’)

Net als vorig jaar is de kennis over **circulatie van nieuws** het beste bij de jongeren. Twee vragen werden door een meerderheid juist beantwoord, en ook de slechtst scorende vraag werd nog door ruim een derde van de jongeren juist beantwoord.

- **77% herkent een screenshot van een tablet en een smartphone waarop de site van demorgen.be is geopend als ‘online media’** (andere antwoordopties: ‘Online media’; ‘Audiovisuele media’; ‘Printmedia’; en ‘Ik weet het niet’)
- **52% weet dat iedereen op websites zoals TikTok en Instagram ‘verschillend nieuws’ zien** (andere antwoordopties: ‘Hetzelfde nieuws’; ‘Alleen nieuws van nieuwsorganisaties die ze volgen’; ‘Geen nieuws behalve als mensen het zoeken’; en ‘Ik weet het niet’)
- **49% weet dat de berichten die iemand op Facebook ziet worden bepaald door ‘een computeranalyses van welke verhalen jij misschien interessant vindt’** (andere antwoordopties: ‘Door journalisten en editors die werken bij nieuwsorganisaties’; ‘Door journalisten en editors die werken voor Facebook’; ‘Toevallig’; en ‘Ik weet het niet’)
- **37% ziet ‘een soort radio-uitzending voor het internet’ als de beste omschrijving van een podcast** (andere antwoordopties: ‘Een tv-show waarnaar je kan luisteren’; ‘Een digitaal boek’; ‘Netflix, maar dan voor oude mensen’; en ‘Ik weet het niet’)

Geen van de drie vragen over de **consumptie van nieuws**, tenslotte, werden door een meerderheid van de jongeren juist beantwoord.

- **38% weet dat onze eigen meningen bij het nieuws ervoor kunnen zorgen dat ‘we meer aandacht besteden aan sommige info, terwijl we andere negeren’; dat ‘we alleen bepaald nieuws opzoeken’; en dat ‘we het niet eens zijn met berichten die iets anders zeggen’** (ofwel ‘Alle bovenstaande antwoorden’, andere antwoordopties waren de verschillende items apart en ‘Ik weet het niet’)

- **37% weet dat de meeste mensen denken dat nieuws ‘een groter effect heeft op andere mensen dan op zichzelf’** (andere antwoordopties: ‘Een groter effect heeft op zichzelf dan op andere mensen’; ‘Hetzelfde effect heeft op anderen als op zichzelf’; ‘Het op niemand effect heeft’; en ‘Ik weet het niet’)
- **22% weet dat mensen die een onderwerp heel belangrijk vinden, neutrale nieuwsberichten over dat onderwerp vaak zien als ‘bevooroordeeld tegen hun mening in’** (andere antwoordopties: ‘Neutraal en onbevooroordeeld’; ‘Bevooroordeeld zoals zij het vinden’, en ‘Ik weet het niet’)

6.3 Nieuwswijs gedrag begrijpen

De kern van deze studie is het in kaart brengen van **Nieuwswijsheid**. Naar analogie met Tully et al. (2021) maken we een onderscheid tussen nieuwswijsheid en nieuwswijs gedrag.

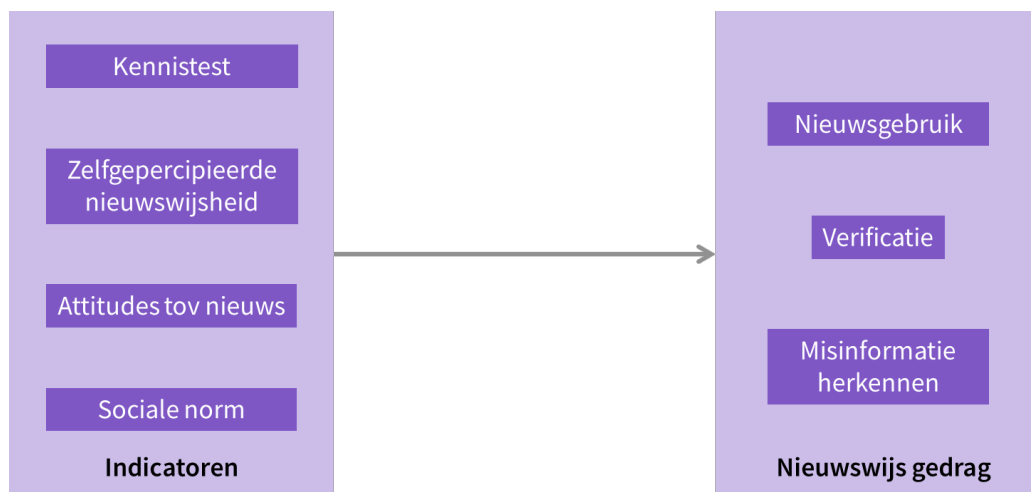
De ‘kennis-gedrag’-kloof

Figuur 6-3. De kloof tussen kennis en nieuwswijs gedrag (doen) (naar Tully et al., 2011; Tamboer & Rozendaal, 2021)

De vraag is dan ook hoe nieuwswijsheid en nieuwswijsgedrag zich tegenover elkaar verhouden.

Als basis gebruikten we hiervoor volgend model:

Figuur 6-4. Conceptuele opdeling tussen nieuwswijsheidsindicatoren en nieuwswijs gedrag

De in deze barometer gemeten indicatoren van nieuwswijsheid, zelfgepercipieerde nieuwswijsheid, attitudes tegenover nieuws en de sociale norm tegenover nieuws hangen zoals voorspeld door het model inderdaad samen met nieuwswijs gedrag (nieuwsgebruik, verificatie-gedrag en het kunnen herkennen van misinformatie). **Tabel 7.9.** geeft een overzicht van alle correlaties.

	Nieuwsgebruik	Verificatie	Misinformatie herkennen
Nieuwswijsheid	0.15*	0.00	0.33*
Nieuwswijsheid nepnieuws	0.06*	0.04	0.29*
Zelfgepercipieerde nieuwswijsheid	0.14*	0.16*	0.12*
Attitudes tov nieuws	0.20*	0.24*	0.09*
Sociale norm	0.14*	0.12*	0.13*

*Tabel 6-8. Pearson correlatiematrix tussen centrale concepten en nieuwswijs gedrag, * $p < 0.001$*

Net als vorig jaar zien we de sterkste positieve correlatie voor nieuwswijsheid en het herkennen van misinformatie. Wie meer kennis heeft over hoe nieuws wordt gemaakt en verspreid slaagt er ook beter in om nepnieuwsverhalen als dusdanig te herkennen. In het verlengde daarvan zien we ook een vrij sterke correlatie tussen kennis m.b.t. nepnieuws en het herkennen van misinformatie.

7 Bronnenlijst

Anrys, S., Deprez, A., Janssens, C., Anseel, S., Herssens, S. & Hazebroek, M. (2020). *Nieuws in coronatijd*. Arteveldehogeschool.

Anrys, S., Van Damme, K., & Stijn, A. (2021). *Zeven nieuwsmomenten van Vlaamse jongeren*. Arteveldehogeschool. www.arteveldehogeschool.be/nieuwsmomenten

Baccarne, B., De Wolf, R., Van Damme, K., & Vanhaelewyn, B. (2018). *Jongeren en nieuws: enkele cijfers uit Apestaartjaren 2018*. Mediawijs, Mediaraven en imec-mict-UGent.

Deprez, A., Janssens, C., D'Hulster, H. & Hazebroek, M. (2020) *Onderzoeksrapport ouders en fake nieuws*. Arteveldehogeschool.

Deprez, A., Naudts, J. & Janssens, C. (2019). *Jongeren en fake nieuws. Wie helpt jongeren nieuws kaderen en fake nieuws herkennen*. Arteveldehogeschool.

Deprez, A., Vermeulen, L. & Janssens, C. (2018). *Fake nieuws en Facebook. Nieuwswijsheid van Vlaamse jongeren tussen 15 en 24 jaar onderzocht*. Arteveldehogeschool.

Hendrickx, J., Muyltermans, L. & Biltreyst, T. (2021). Nieuws op maat. Uitdagingen en aanbevelingen voor jongeren-nieuws. In T. Raats & T. Evens. *Media en innovatie in een veranderende samenleving. Uitdagingen voor de Vlaamse mediasector*. (pp. 193-208).

Hoedt, L. (2020, 10 november). *Mobiele journalistiek: nws.nws.nws op Instagram*. Gastcollege Actuele Aspecten van Journalistiek, Universiteit Gent.

Lievens, J., Siongers, J. & Waeye, H. (2009). *Participatie in Vlaanderen. Basisgegevens van de participatiesurvey 2009* (red.). Acco.

Lips, J. (2022, 25 februari). *Nieuws op maat van jongeren, TikTok als platform*. Gastcollege Journalistieke nieuwsgaring en productie, Universiteit Gent.

Newman, N., Fletcher, R., Eddy, K., Robertson, C. T., & Nielsen, R. K. (2023). *Digital News Report 2023*. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2023>

- Picone, I., Vandenplas, R., Vis, S. & P. (2021). *Digital News Report 2020 (Belgium)*. imec-SMIT-VUB en Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://www.nieuwsgebruik.be/>
- Picone, I., Vandenplas, R., Truyens, P., & Vis, S. (2023). *Digital News Report 2023 (Belgium)*. imec-SMIT-VUB en Reuters Institute for the Study of Journalism. <https://www.nieuwsgebruik.be/>
- Raeymaeckers, K. (2003). De kloof tussen jongeren en nieuws: een onderzoek naar de manier waarop Vlaamse 16-tot 18-jarigen omgaan met kranten. In *Nieuws, democratie en burgerschap: onderzoek over hedendaagse nieuwsmedia* (pp. 161-175). Academia press.
- Rozendaal, E & Tamboer, S. (2021, 30 april). *Nepnieuws. Het belang van nieuwswijsheid* [PowerPoint slides]. Gastcollege Journalistieke nieuwsgaring en productie, Universiteit Gent.
- Shearer, E., Liedke, J., Matsa, K., Lipka, M., & Jurkowitz, M. (2023, April). Podcasts as a Source of News and Information. PEW Research Center. www.pewresearch.org
- Tamboer, S.L., Kleemans, M., Molenaar, I., & Bosse, T. (2022). Developing a model of news literacy in early adolescents: a survey study. *Mass Communication and Society (online first)*, 1-26. doi: 10.1080/15205436.2022.2048027
- Tully, M., Maksl, A., Ashley, S., Vraga, E. K., & Craft, S. (2021). Defining and conceptualizing news literacy. *Journalism*, 14648849211005888.
- Van Cauwenberge, A., Beentjes, H., & d'Haenens, L. (2011). Een typologie van jonge nieuwsgebruikers in een multimediaal landschap. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 39(1). 64-78.
- Van Damme, K. (2020). *Transforming journalism, transforming audiences? Audience-centred research on news use in the omnipresent news environment*. Universiteit Gent. Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen.
- Van Damme, K., Janssens, C., & Vanhenden, W. (2022). *Nieuwsbarometer: Vinger aan de pols rond jongeren en (nep)nieuws*, editie 2022. Arteveldehogeschool Gent. www.arteveldehogeschool.be/nieuwsbarometer
- Vandendriessche, K., Steenberghs, E., Matheve, A., Georges, A., & De Marez, L. (2021). *digimeter 2020: Digitale Trends in Vlaanderen*. imec-mict-UGent.
- Vandenplas, R., Truyens, P., Vis, S., & Picone, I. (2021). Tuning out the news. A cross-media perspective on news avoidance practices of young news users in flanders during the COVID-19 pandemic. *Journalism Studies*, 22(16), 2197-2217.

Vanhaelewyn, B., Waeterloos, C., Joris, G., Martens, M., De Wolf, R., De Leyn, T., ... & Ponnet, K. (2020).
Onderzoeksrapport Apestaartjaren: De digitale leefwereld van jongeren.

Vraga, E. K., Tully, M., Maksl, A., Craft, S., & Ashley, S. (2021). Theorizing news literacy
behaviors. *Communication Theory*, 31(1), 1-21.

8 Bijlages

8.1 Vragenlijst

De vragenlijst is te downloaden via www.arteveldehogeschool.be/nieuwsbarometer

8.2 Lijst van alle figuren

Figuur 1-1. Onderzoek Arteveldehogeschool naar jongeren en desinformatie.....	14
Figuur 3-2. Hoe ben je de afgelopen week in aanraking gekomen met online nieuws (op smartphone, computer of welk toestel dan ook)?	26
Figuur 3-3. Welke sociale media gebruik je om het nieuws te volgen? (Meerdere opties mogelijk).....	28
Figuur 3-4. Vink aan waar je de afgelopen week online nieuws volgde? (Meerdere opties mogelijk) Onder online nieuws verstaan we zowel de nieuwswebsite, nieuwsapp als de pagina's van de nieuwsmerken op sociale media.....	30
Figuur 3-5. Vink aan waar je de afgelopen week tv-nieuws volgde (Meerdere opties mogelijk)	32
Figuur 3-6. Vink aan waar je de afgelopen week via radio nieuws volgde (Meerdere opties mogelijk)	34
Figuur 3-7. Vink aan waar je de afgelopen week nieuws op papier volgde (Meerdere opties mogelijk)	36
Tabel 4-1. In het algemeen, hoe geïnteresseerd ben je in nieuwsberichten over... (schaal 0-10)	38
Figuur 4-2. In het algemeen, hoe geïnteresseerd ben je in nieuwsberichten over... (schaal 0-10)	39
Figuur 5-1. In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?.....	49
Figuur 5-2. Wanneer je nieuws tegenkomt, hoe schat je de betrouwbaarheid van het nieuws in?	53
Figuur 5-3. Overzicht in percentage van score die jongeren haalden op de kennistest over nepnieuws....	55
Figuur 6-2. Visuele samenvatting van de kennistest over nieuws.....	73

8.3 Lijst van alle tabellen

Tabel 2-1. Leeftijd van de steekproef.....	20
Tabel 2-2. Met welk geslacht identificeer je je?	20
Tabel 2-3. Wat is voor jou van toepassing?	21
Tabel 2-4. In welke studierichting/stroom zit je? + Wat is voor jou van toepassing? + Wat is jouw hoogst behaalde diploma? * Door afronding op gehele cijfers komt totaal uit op 102% bij narekenen.	21

Tabel 2-5.	Heb je minstens 1 ouder die geboren is buiten België? + Heb je minstens 1 ouder die geboren is buiten de EU-15? Onder EU-15 verstaan we: België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden en Verenigd Koninkrijk.....	22
Tabel 2-6.	In welke provincie woon je?	22
Tabel 5-1.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar leeftijd	49
Tabel 5-2.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar opleidingsniveau ..	50
Tabel 5-4.	Hoe vaak controleer je of een nieuwsartikel betrouwbaar is?.....	52
Tabel 5-5.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar leeftijd	52
Tabel 5-6.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen? Uitgesplitst naar opleidingsniveau ..	52
Tabel 5-9.	Zijn volgende stellingen over nepnieuws volgens jou waar of niet? (Vet gedrukt = juist)	56
Tabel 5-10.	Score kennis over nepnieuws, uitgesplitst naar gender	56
Tabel 6-1.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?.....	70
Figuur 6-1.	In welke mate ben je akkoord met volgende stellingen?.....	71
Tabel 6-4.	Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar geslacht	73
Tabel 6-5.	Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar geslacht	74
Tabel 6-6.	Score kennistest nieuws, uitgesplitst naar opleiding	74

Ben je getriggerd door het onderzoek? Ga je graag in dialoog?

Of blijf je met vragen zitten na het lezen van dit rapport?

We zijn steeds bereid om het onderzoek toe te lichten.

Aarzel niet om contact op te nemen!

dr. Jan Boesman, dr. Kristin Van Damme, en dr. Edward De Vooght

Onderzoekers Arteveldehogeschool

Communicatie, Media en Design

jan.boesman@arteveldes.be

www.arteveldeschool.be/jongeren-en-nieuws

www.arteveldeschool.be/nieuwsbarometer